

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

# Climata

147  
Anul 16  
aprilie-mai 2022

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoa

Director imagine: Anton Gagi

## literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007



*Primăvară*, de Nicolae Tonitza

# Climate literare

## CUPRINS

Mihail Sadoveanu/ Poezii...3  
Gheorghe Valercă Cimpoca/ În căutarea adevărului(65)...4  
Al Florin Țene/ Idealul ca prefigurare a realului...8  
George Petrovai/ Yasumari Kovabata...7  
George Roca/ Păcatul traducerilor neprofesionale...10  
Anton Gagiu/ La o cafea cu poeta Evelyne Croitoru...11  
Florea Turiac/ Poezii...12  
Liviu Martin/ Lumea așa cum o vede Vavila Popovici...13  
Irina Lucia Mihalca/ Poeme...15  
Vasilica Ilie/ Între realitate și imaginație...15  
Magdalena Albu/ Magdalena Sterian/ Pictoriță și scriitoare de talent...17  
Melania Rusu...Sfinte, bătrâne și noue Ierusalime...18  
Paul Leibovici/ Despre pâine...19  
Ithaca/ Colaj liric...20  
Eveline Croitoru/ Poeme...21  
Vasile Predescu/ Întâmplări între frați...22  
Anca Sîrghie/ Cel mai frumos Avram Iancu din sculptura Românească...24  
Ionuț Caragea/ Poeme...26  
Mihai Neagu Basarab/ Insomnia cuvintelor...27  
Liliana Toma/ Ferestre în palmă...28  
Gheorghe Neagu/ De la stânga la dreapta...29  
Martha Eșanu/ Schengen cultural...32  
Livia Ciupercă/ Din nou în primăvară cu Horia Furtună...33  
George Goldhammer/ Sarcina de partid...35  
Mihaela Cazimirovici/ Obişnuință și schimbare...36  
Cătălin Rădulescu/ Ultima coridă a lui Savedra Carnegas...37  
Ion Iancu Vale/ Despre Constanța Buzea și debutul meu...38  
Nadia Teodora Țișu/ Poezii-Debut...39

### INFO CLIMATE

Coperta 1  
și alte imagini din pictura  
lui Nicolae Tonitza

Școala de șoferi „ROȘU”,  
cu sediul în Târgoviște  
„Calea Domnească“ Nr.334,  
(lângă Piese auto „Claunic”)  
își continuă activitatea,  
într-o nouă formulă de lucru,  
și anul acesta.  
Telefoane utile:  
Conducerea: 0727370009;  
0765913705  
Secretariat: 0727042360

Vă așteptăm

**CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE**  
**RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU**  
**DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301**

#### Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,  
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,  
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,  
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,  
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica  
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

#### Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George  
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian  
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu

#### Fondatori:

Ion Iancu Vale  
Mircea Cotârță  
Sebastian Drăgan

**Colaboratori principali:** Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,  
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud,  
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George  
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela  
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

**Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatariilor**

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X  
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni  
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

## POEZII

de Mihail Sadoveanu

### Primăvară

Cum te ridici și ieși din casă,  
Vremea se face frumoasă;  
Îți vin cocoare  
Vâslind sub soare;  
Vacile-Domnului și furnicile  
Anunță rândunicile;  
Un flutur s-anină  
De-un fir de lumină.  
Cum ai râs cu dinți mărunței  
Au înflorit flori în ochii mei.  
Timpul stă - căci ai sosit.  
Numai inima-mi bate ca un ornic  
grăbit.  
"Bucură-te că ea e aice,  
Timpul te-nșală", - biata inimă-mi  
zice.

### Pe-un curcubeu ca pe-o scară

Iertare din nou vreau să-ți cer  
Într-un stil cu mult mai subțire,  
Cu ochii și mâna spre cer  
Și cu intonări de psaltire.  
O, tu, frumoaso, de care-mi atârnă  
Viața - și care-mi alungi  
Din cale pe palida cârnă,  
Numai c-o rază din genele-ți lungi,  
Iartă-mă că plouă și-i ceață,  
Că oamenii-s răi, că pânea nu-i bună,  
Că nu se găsește nimica în piață,  
Că, noaptea, nu-i lună.  
Iartă-mă, scumpo, că te ador și  
Acum și pururi, cu suflet curat,  
Iartă-mă că aproape în fiecă zi  
Quod tentabam dicere versus erat.  
Aș vrea să-ți placă orice cuvânt  
Ce ți-l rostesc și e de prisos ca  
Să-ți declar că vreau să-ți și cânt  
Aria celebră din Tosca.  
Iartă-mă de toate. Zâmbește și spune  
Ca să se facă brusc primăvară.  
Și ca să vezi o minune:  
Cum mă sui pe-un curcubeu ca pe-o  
scară.

### Ore de veșnicie

Mă tângui ca un stih din Psaltire,  
Gândul închinându-mi-l ție;  
Ore sarbede, ore de mahnire,  
Ore de veșnicie.

N-am sprijin, n-am argument; fără sens  
O inima-a altuia în mine mai bate;  
Se-ncercuie tot mai strâns și mai dens  
În juru-mi singurătate.

Câte zile, câte săptămâni, câte luni,  
Câți ani, câte veacuri sunt  
De când o primăvară cu minuni  
A înflorit pe pământ?

Amintirea paradisului e-n mine,  
După umbra ta rătăcesc din loc în loc;  
Uit că te-a furat spre țărmuri străine  
Fantastica pasere Roc.

Între primejdii și drumuri grele,  
Surd și orb, te-oi aștepta până când  
Te vei coborî dintre evuri și stele  
Și mă vei căuta surzând.

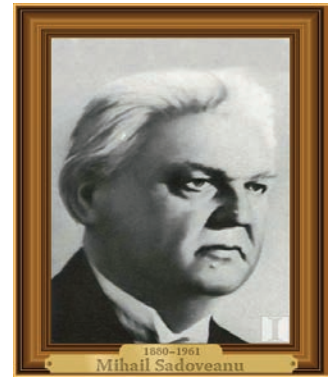
Lemn de-aș fi, ori gheață, ori stâncă,  
Ori mormânt uitat,  
Voi ieși din noaptea-mi adâncă  
De vedenia ta deșteptat.

Cum m-atinge varga de aur și apa vie,  
Mă scol din basm și te salut uimit:  
"Bine-ai venit, Domniță, la Împărăție...  
Lung somn am dormit..."

### La Hanul Alinării

Deodată m-am trezit,  
Și harmăsarii disperării  
În spulber de spumă-au poticnit.  
Din umbra pridvorului ș-a scării-  
Tu, scumpo, mi-ai zâmbit!

Mi-ai zis: Străinule pribeag,  
De ani te-aștept și te-am dorit.  
Când mi-ai sosit în prag,  
E soarele la asfințit.



Îmi vîi cu albe flori la tîmple  
Și mă găsești între ruine.  
Ce are să se-ntîmple,  
O, călătorule străine?

### Iertare din nou vreau să-ți cer

Iertare din nou vreau să-ți cer  
Într-un stil cu mult mai subțire,  
Cu ochii și mîna spre cer  
Și cu intonări de psaltire.

O, tu, frumoaso, de care-mi atîrnă  
Viața-și care-mi alungi  
Din cale pe palida cîrnă,  
Numai c-o rază din genele-ți lungi,

Iartă-mă că plouă și-i ceață,  
Că oamenii-s răi, că pânea nu-i bună,  
Că nu se găsește nimica în piață,  
Că, noaptea, nu-i lună.

Iartă-mă, scumpo, că te ador și  
Acum și pururi, cu suflet curat,  
Iartă-mă că aproape în fiecă zi  
Quod tentabam dicere versus erat.

Aș vrea să-ți placă orice cuvînt  
Ce ți-l rostesc și e de prisos ca  
Să-ți declar că vreau să-ți și cînt  
Aria celebră din Tosca.

Iartă-mă de toate. Zîmbește și spune  
Ca să se facă brusc primăvară.  
Și ca să vezi o minune:  
Cum mă sui pe-un curcubeu ca pe-o  
scară.

# În căutarea adevărului (65). Omul între întuneric și lumină

„Nu este destul întuneric în tot Universul ca să stingă lumina unei plăpânde candelă.” - William Shakespeare

Gheorghe Valerică CIMPOCA



Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Ce e lumina fără întuneric? Greu de definit și chiar mai greu de imaginat una în lipsa alteia. Ca și binele și răul sunt concepții filosofice, sau mistice, fiind două aspecte ale aceluiași principiu universal. Mergând spre lumină, o luăm pe un drum care să poată duce dincolo de

lumină, adică dincolo de orice formă, dar și dincolo de orice senzație și orice noțiune. Ce sunt oamenii? „**Suntem fii ai Luminei, suntem lumină!**”, așa ne spune Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu. Nu știu de ce majoritatea fugim de lumina din noi toată viața, fugim de noi și ne învârtim în cerc crezând că avem ceva de găsit în afara noastră. Nu există nimic în afara noastră ce poate fi separat de noi. Există doar iluzii. Ceea ce se dezleagă în interior se dezleagă și în exterior. Orice întâlnesc ochii tăi și mintea ta în exterior, orice experiență îți e dat să trăiești, e parte din praful de stele din care te-ai născut și îți ghidează ochii către lumină. Viața înseamnă lumină, nicidecum întuneric. Nu numai omul este lumină, ci și restul universului, fie materie sau energie, care au apărut tot în lumină. Prima expresie care este folosită în cartea cărților, Biblia, în vechiul testament, în Geneza, a fost „**Să fie lumină!**”. Este ca o poruncă a Creatorului dată în prima zi. Nu ni se spune de unde a apărut. Sigur lumina nu a venit din întuneric, ci de la o lumină mai mare. Universul a evoluat din lumină conform unor legi știute numai de Creatorul Universului, Dumnezeu. Ce taină poartă în ea oare lumina în univers? Să fie adevărat că înainte de apariția luminii exista doar întunericul? Și dacă lumina a fost creată de Dumnezeu, atunci întunericul care a fost creat tot de Dumnezeu, ce este? Cum adică lumina nu a putut fi cuprinsă de întuneric? Înțelegem că lumina s-a răspândit prin univers, dar nu a luat locul întunericului, căci nu se menționează nicăieri asta, ci doar că **nu a putut fi cuprinsă de către întuneric**, adică absorbită sau înlăturată. Dacă ne raportăm la legile fizicii, vedem că în realitate, universul fizic este de culoare întunecată, iar lumina e prezentă doar în cuprinsul galaxiilor. Deci întunericul ar fi mult mai întins decât lumina. Dar noi cunoaștem deocamdată doar universul fizic. Dacă există cumva mai multe zone de univers? Se poate spune că poate doar universul fizic este un loc unde predomină întunecimea, căci dincolo de cele trei dimensiuni pot exista universuri și dimensiuni pline de lumină. Și anume, că într-adevăr, lumina nu a putut fi cuprinsă de întunecimea universului fizic,

deoarece ea s-a răspândit în celelalte dimensiuni ale Cosmosului în care există celelalte universuri dimensionale. Universul a evoluat și continuă să evolueze transformând întunericul în lumină. Apar noi aștri dătători de lumină și o dată cu ei noi modele de viață. La un anumit punct al evoluției creației a apărut omul care sporește lumina pe Pământ cu fiecare din noi. Este o lumină adevărată care o primește de la Creator. Această lumină care „**invită și îndeamnă la lucru bun continuu**” este „**dată fiecărui om ca el să poată deosebi binele de rău**”. Acest lucru se poate spune că a existat la om până la un anumit moment, numit punct de cotitură. Acest punct a apărut când omul a trecut de la lumină la întuneric. Nu a dat ascultare față de cel ce l-a creat, Dumnezeu. A mâncat din pomul cunoașterii, crezând că ia mai multă lumină și va deveni „**mai deștept**”. Acesta este momentul în care a decăzut din lumină și a căzut în păcat. În loc să mai fie lumină constantă, a început să piardă din lumină și trecut treptat în întuneric. Păcatul a coborât lumea în întuneric și a stins lumina din el și din univers. A trebuit să treacă mii de ani ca să vină pe Pământ fiul lui Dumnezeu și să se sacrifice pentru a aduce speranța revenirii din nou din întuneric la lumină, mai bine zis de a-l reînvia după moartea prin trecerea în păcat. Acest lucru s-a petrecut acum 2000 de ani, de sfințele sărbători de Paște. De atunci, în fiecare an ne trimite de sfințele sărbători de Paște lumina ca să ne reamintească că ne veghează și ne protejează cu fiecare clipă din viața noastră pe această minunată planetă. Lumina Învierii este mai presus de lumina soarelui, iar dacă lumina soarelui se va sfârși, lumina Învierii va rămâne veșnic. Această lumină rămâne mărturie în veșnicie, căci Cel Ce a spus despre Sine: „**Eu sunt Lumina lumii**” (Ioan 8, 12) a biruit întunericul în care zăcea omul în urma căderii în păcat. Iisus Hristos a venit în lume ca **să alunge păcatul din inima omului** și să facă loc luminii Învierii. Astfel, omul poate să se bucure în veșnicie de darul Învierii lui Hristos. Lumina Învierii lui Hristos nu o putem înțelege prin studiul ei sub aspect fonic, ca lumina soarelui, pentru că lumina soarelui este mai palidă decât umbra luminii Învierii Mântuitorului. Lumina Învierii nu arde. Este o lumină binefăcătoare, aducătoare de liniște și multă iubire. Hristos este Soarele fără asfințit, este lumina Universului creat de El. Lumina Învierii este bucurie în Duhul Sfânt. Această lumină omul nu o poate vedea decât cu ochii săi duhovnicești. Așa cum la lumina soarelui cresc florile câmpului, tot așa la lumina Învierii, prin Duhul Sfânt, cresc sufletele oamenilor. Lumina Învierii este dătătoare de viață, dar nu orice fel de viață, ci viață veșnică. Mintea omului este ogorul unde Hristos seamănă această lumină. De aici avem în graiul nostru românesc și expresia: „**om luminat**”. Hristos dorește să fim fii ai Luminei celei de Sus. Această lumină va fi hrana veșniciei noastre și de aceea trebuie să o luăm an de

an. Lumina Învierii nu mai are înserare, ea are doar răsărit. Ferice de omul care va avea parte de răsăritul luminii lui Hristos. Câtă bucurie trebuie să fie în sufletul omului când, la Învierea lui Hristos, primește vestea că a fost salvat din moartea cea veșnică. Această bucurie o vedem azi pe fețele celor care cred în Înviere. Răstignitul a trecut prin casa morții și a sfărâmat-o, ca niciunul dintre pământeni să nu mai rămână acolo, în întunericul ne iubirii și al suferinței. De atunci, omul nu se mai îndreaptă spre moarte, ci spre marea responsabilitate ce vine din nemoarte. Mame creștine aprind din fragedă pruncie candela credinței în inimile pruncilor primită de la Dumnezeu și aprind lumina în sufletul lor așa cum se aprinde în tainica noapte a învierii, lumânare de la lumânare. „**Sărbătoarea Învierii o trăim în comuniune sfântă unii cu alții, căci unii altora ne suntem mădulare (cf. Romani 12, 5). Eu pot fi brațul tău atunci când ești la necaz. Să iertăm celor care ne-au greșit și să ne îmbrăcăm azi în veșmântul de lumină al iubirii care nu cade niciodată (cf. I Corinteni 13, 8). Îndrăzniți, Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33) le-a spus Hristos Apostolilor și ucenicilor Săi, iar nouă, celor de azi, ne spune: „Îndrăzniți, iubiți-i pe semenii voștri!”** De unde vine lumina Învierii? De acolo de unde Hristos a fost înmormântat și a înviat, numit mormântul sfânt sau al luminii. Mormântul luminii, pentru Hristos Domnul, s-a făcut cărare spre Cer și dinspre Cer. Și al nostru mormânt va fi cărare spre Învierea cea de obște pe care ne-a dăruit-o Hristos Domnul prin Învierea Sa. Stelele cerului se veștejesc, însă lumina Învierii lui Hristos nu apune niciodată. Lumina ne așteaptă să intrăm în bucuria ei la capătul cărării ce trece prin mormânt. Prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos a încetat a se mai auzi în univers glasul morții. De la acest praznic al Învierii, omul este chemat să trăiască în simfonia luminii. Omul nu este o taină pentru Dumnezeu. El dorește ca omul să trăiască în simfonia luminii Sale și să evadeze din periferia vieții celei fără de Hristos. „**Fericit e omul care în viața lui a strâns un potir de lacrimi. Acesta este darul cel mai de preț pe care îl poate oferi omul lui Hristos în ziua cea mare a venirii Sale, când va judeca viii și morții. Omul își spală sufletul în lacrimile pocăinței, căci lacrima este sângele iubirii. Lacrimile iubirii se prefac în stele pe bolta cerului”**. Omul este Lumină și fiindcă „**mănâncă lumină**”! În post omul mănâncă vegetale. Plantele, prin fotosinteză, datorată luminii, cresc și dau rod. Deci, omul mănâncă în post mai multă lumină. Rugăciunea, metaniile, faptele frumoase, vin în mod natural în firea omului care acumulează lumină. Nefiind materială, lumina nu ocupă spațiu. Putem primi oricâtă lumină în noi. Lumina și frumusețea merg împreună. Nici un artificiu nu se impune pentru a le împreuna. În post omul înțelege cât de natural și odihnitor este binele, o caracteristică a luminii. Dar cea mai importantă caracteristică a luminii este iubirea. **Te umpli cu lumină, te încarci cu iubire! Dăruiești lumină, dăruiești iubire!** Iubirea nu ne deschide perspectiva unor amintiri din viitor, ci a unui „astăzi veșnic”. În ziua învierii, Hristos ne-a dăruit, prin Patima și Moartea Sa, dreptul nostru la înviere. Până atunci eram sortiți să ajungem în casa morții, iar de atunci Hristos i-a oferit omului dreptul la înviere, **dreptul la veșnicie**. Este cel mai mare Dar pe care-l poate da Hristos omului, însă impune și o mare responsabilitate: **a răspunde în veșnicie de tot ce ai făcut pe acest Pământ**. De atunci s-a pus pe umerii omului bolta veșniciei. Viața o primim în dar, iar veșnicia, prin Jertfa lui

Hristos. „**Hristos a luat pe umerii Săi Crucea ca tu să porți pe umerii tăi veșnicia**” povara și bucuria ei. Dumnezeu l-a creat pe om și i-a dăruit vocația veșniciei, vocația fericirii, vocația iubirii, dar și libertatea de a alege. Tu, frate creștine, ce ai ales?! Majoritatea ne-am îmbrăcat cu Hristos care devine veșmântul veșniciei noastre. Mare este taina Învierii: **moartea naște viață!** Bătălia dintre moarte și viață nu a avut martori. Maria Magdalena nu zice că a văzut Învierea, ci zice că a văzut pe **Domnul Care a biruit moartea** (cf. Ioan 20, 18). Acela era prima noapte care a fost mai luminoasă decât cea mai strălucită zi. Atunci a apărut o nouă zi. o zi care are doar răsărit. Istoria este unul din martorii vieții. Noi mai putem spune că istoria a fost martoră și la Înălțarea la Cer a Înviatului Hristos. Azi, chiar dacă privim mormântul gol, istoria ne spune al cui a fost acest mormânt și când a trecut Hristos „**dincolo**”, în metaistorie. Hristos Domnul zice: „**Eu sunt ușa. De va intra cineva prin Mine se va mântui; și va intra și va ieși și pășune va afla**” (Ioan. 10, 7). Faptele reținute de istorie au fost reale, însă realitatea nu are timp, ea transcende timpul și trece în veșnicie. Dându-ne Hristos darul Învierii și al veșniciei, ne face să ne întărim credința că **omul are rădăcini în Cer**. Cei care au avut rupere de gândire au încercat boicotarea istoriei și n-au ascultat tăcerea lui Dumnezeu, adică mormântul gol al lui Hristos. „**Din simfonia vieții pământenești a lui Hristos rămăsese doar cortina, giulgiul zăcând (cf. Ioan 20, 5)**”. Iar dincolo de această cortină începe ultimul act, veșnicia. Astăzi ne naștem întru Înviere și primim accesul la cultura de „**dincolo**”. Prin Revelație, noi aparținem unei culturi cerești. Sunt oameni care refuză să aparțină unei astfel de culturi; ei intră în categoria celor care refuză de „**a fi**”. Noi, cei ce credem în Înviere, aparținem **culturii și civilizației lui Hristos**. Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Duhului Sfânt să fie cu noi, cu toți! **Hristos a înviat!**

P.S. Satana vrea să aducă întunericul pe această planetă și mobilizează armata de anticriști (satanisti) să atace creștinii în numele democrației false. Obligă toate popoarele să i se supună și să distrugă creștinismul. A capturat toate comunicațiile și întunecă mințile oamenilor cu știri false. Toate slugile i se închină și la comandă se duc să primească ordine de la anticristul creat special de el.

Va urma



## Idealul ca prefigurare a realului

Al. Florin ȚENE



În general realul și idealul sunt considerate antinomice. Cel de-al doilea fiind ținta către care visăm, iar primul termen reprezintă viața reală, prozaică și lipsită de perspective. Însă, noi trebuie să privim idealul ca o prefigurare a realului în care ne ducem viața.

Între cei doi termeni există o permanentă presiune spirituală, deoarece idealul nu este decât adevărul de la distanță. Subiect dezbătut de Alphonse de Lamartine, numele complet Alphonse Marie Louise Prat de Lamartine; născut la 21 octombrie 1790, Mâcon, Bourgogne-Franche-Comté, Franța și decedat la 28 februarie 1869, Paris, Franța) a fost un poet, scriitor și politician francez. În 1829 a devenit membru al Academiei franceze. Acesta alături de Victor Hugo și de Alfred de Vigny, a fost unul dintre inițiatorii poeziei romantice franceze.

Însă, fără existența acțiunii eficiente, idealul nu se poate realiza. Ajungerea la ideal prin transformarea realului presupune un proces de creație-formă specifică a practicii sociale, iar rezultatul îl reprezintă valorile materiale și spirituale. În realitate acest fenomen nu este atât de schematic, deoarece idealul nu constituie întotdeauna un punct de pornire conștient, ci uneori apare cu toată limpezimea doar în urma unei cristalizări ulterioare, ceea ce nu-l lipsește însă de o anterioritate virtuală în procesul creator. Noțiunea de ideal nu se referă la reflectarea a ceea ce există, și mai ales la prefigurarea tendințelor, a sensului în care conștiința socială- la nivelul ei superior ideologic- își reprezintă dezvoltarea viitoare a realităților, dar nu

poate fi neglijată nici situația în care idealul este proiecția imaginară în trecut a unor aspirații sau interese. Idealul este o expresie a realului, deci are un rol secundar, determinant. Înțelegerea idealului nu trebuie limitată la natura sa de element determinat, deoarece opoziția dintre real și ideal este valabilă. numai în cadrul problemei fundamentale a filosofiei, când trebuie stabilit factorul primordial al dezvoltării.

Înțelegerea substanței spiritual a idealului apare lîmpede în funcția sa de model mintal al realului dar mai ales în caracterul său de aspirație, năzuință, scop etc. După cum scria Henryk Sinkiewicz (Henryk Adam Aleksander Pius Sienkiewicz de Oszyk / 'xɛnrɪk 'adam alɛ'ksandɛr 'pʲus ɕɛn'kɛv'itʃ de 'ɔʂɪk/; (n. 5 mai 1846, Volea-Okșeiska, Lukovski uezd(d), Polonia Congresului, Imperiul Rus – d. 15 noiembrie 1916, Vevey, cantonul Vaud, Elveția) a fost un romancier și nuvelist polonez, unul dintre cei mai mari prozatori polonezi, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1905.). Acesta scria: „ca să-ți justifice existența, ai nevoie nu numai de pâine, ci și de o idee morală.”

Rădăcina idealului se descoperă în activitatea practică, el este rezultatul unui proces de adecvare a omului la realitate, ceea ce presupune capacitatea de a acționa pornind de la un scop, de a-și reprezenta o acțiune înfăptuită, de a dori și a tinde spre un lucru sau altul. În acest sens originea idealului nu se găsește doar în incapacitatea realului de a ne satisface, ci, în rolul pe care acesta îl joacă în practică pentru a permite omului să înfăptuiască obiecte și acțiuni reale, capabile să-l satisfacă.

Idealurile sunt acelea care dau sens activității creatoare, oferind criterii de ordonare și ierarhizare a țelurilor de stabilire a raporturilor dintre scopuri și mijloacele atingerii lor.



## **Yasunari Kawabata și drumul prozei sale de la modernism la clasicism**



**George PETROVAI**

Înainte de-a intra în subiectul propriu-zis despre proza japonezului Yasunari Kawabata, laureat al Premiului Nobel pentru literatură pe anul

1968, se cuvine să pregătesc terenul, adică să spun câteva cuvinte despre clasicism și clasic.

După cum se știe, clasicismul european este un curent postrenascentist, ai cărui reprezentanți urmează linia inaugurată de Petrarca în ceea ce privește atenția acordată scriitorilor antici. Iată de ce pentru autorii clasici natura este doar un element decorativ, căci sursele lor predilecte de inspirație se cheamă antichitățile greacă și latină. În plus, arta clasică se conformează unor norme estetice prestabilite, așa ca norma celor trei unități (de timp, loc și acțiune), potrivit căreia acțiunea trebuie să fie unitară, să se desfășoare în același loc și pe durata unei singure zile.

Acest curent se confundă practic cu clasicismul francez, și asta deoarece Franța a fost țara care a oferit climatul cel mai favorabil pentru dezvoltarea clasicismului european. Clasicismul este un curent eminent intelectualist, deoarece tipul uman clasic se caracterizează prin predominarea generalului asupra particularului și prin supremația rațiunii asupra pasiunilor, fapt care conferă personajelor mult voluntarism.

Teatrul a fost genul literar prin excelență cultivat de scriitorii francezi din secolul al XVII-lea: Pe de o parte tragedia clasică, reprezentată cu strălucire de poezii Pierre Corneille și Jean Racine, pe de altă parte comedia clasică, specie care dobândește un atare prestigiu prin geniul lui Molière, încât putem afirma că prin arta comicului el se apropie de contemporaneitate, în timp ce tragedia se îndreaptă spre trecut.

Însă clasicismul european este departe de-a întruhipa clasicismul din totdeauna și de pretutindeni. Nu voi insista asupra perioadei clasice a culturii antice grecești (sec. V-IV î.e.n.), nici asupra epocii de aur a culturii latine – epoca principatului lui Augustus (43 î.e.n.-14 e.n.), dar, în ton cu linia prezentului eseu, voi zăbovi nițel asupra clasicismului chinez și japonez, perioade aflate la mare distanță în timp și spațiu de cel european:

1) Perioada dinastiei Tang (618-907), perioada de apogeu a civilizației chineze, în care poezii Li Bai și Du Fu s-au afirmat ca două piscuri ale poeziei clasice chineze;

2) Perioada Heian (795-1185) sau perioada clasică a culturii și artei japoneze.

Conceptul clasic nu este nici el mai simplu și mai ușor de mânuit. Întrebuințându-l pentru caracterizarea globală a vieții spirituale, în opinia lui Nae Ionescu avem de-a face cu producțiile clasice atunci când forma este în echilibru cu fondul.

Notă: Când forma prevalează asupra fondului, ne spune gânditorul român, se afirmă barocul, iar când fondul prevalează asupra formei, de aceasta stă să plesnească, se impune romantismul.

Dar una este periodizarea mai mult sau mai puțin artificială, și cu totul altceva realitatea culturală a fiecărui popor în parte. Căci dacă istoricii și criticii literari atribuie periodizării globale, în principal celei europene, o conotație prioritar cantitativă (îi ajută la o mai lesne încadrare a materialului pe care-l manevrează), nu același lucru se întâmplă în culturile naționale, unde periodizarea urmărește în primul rând dimensiunea calitativă și abia pe urmă pe cea cantitativă.

Iată motivul pentru care în fiecare cultură națională se distinge o perioadă clasică sau de maximă înflorire artistică, specifică ariei de circulație a limbii respective. Iar această perioadă se raportează la clasicismul francez din secolul al XVII-lea în virtutea regulei de aur, potrivit căreia valorile culturale din totdeauna și de pretutindeni fac parte din zestrea cea mai prețioasă a omenirii și că izvoditorii acestor valori trebuie cinstiți pe măsura faptelor lor. În schimb toți producătorii de frumos din fiecare cultură națională, privesc la perioada clasicismului lor atât ca la un etalon al echilibrului și armoniei, cât și ca la un adevărat far călăuzitor, care – indiferent de mijloacele utilizate – îi ajută să urce înspre culmile creației umane.

În conformitate cu acest principiu, clasicismul românesc se cheamă Eminescu, Creangă și Caragiale, iar puțin mai târziu Brâncuși și Enescu, clasicismul rusesc îmbrățișează întregul secol al XIX-lea (Pușkin, Lermontov, Gogol, Turgheniev, Goncharov, Dostoievski, Lev Tolstoi, Anton Cehov, respectiv Piotr Ilici Ceaikovski), clasicismul italian înseamnă cu siguranță superba triadă Dante-Petrarca-Boccaccio, cel spaniol vizează secolul de aur al ibericilor (Cervantes, Lope de Vega, Calderon), cel englez nu poate fi conceput în afara tripletei de aur a teatrului elisabetan (Christopher Marlowe, William Shakespeare, Ben Jonson), iar clasicismul german face corp comun în primul rând cu titanismul lui Goethe și Schiller.

Până și clasicismul francez suferă corecții atunci când uriașa cultură a Hexagonului este privită din această perspectivă. Căci or fi Corneille, Racine și Molière clasici prin definiție, dar la fel de clasici (de data asta prin vocație), ba poate chiar mai mult sunt Voltaire, Balzac, Stendhal, Flaubert, Maupassant, Zola și Anatole France.

\*

După cum spuneam mai sus, perioada Heian, când capitala este mutată de la Nara la Heiankyo (Kyoto de azi), poate fi socotită pe drept cuvânt perioada clasică a culturii și artei japoneze, ba după opinia autorizată a Stancăi Cionca, excelenta traducătoare și comentatoare a unora dintre cărțile la care se va face referire în continuare, ea este chiar „perioada de aur a istoriei japoneze”! În continuare, Stanca Cionca ne spune și de ce: „Este o epocă de înflorire a unei literaturi de mare rafinament, în care prospețimea și spontaneitatea senzațiilor întâlnește un clasic simț al echilibrului și o eleganță căutată a expresiei”.

De precizat că sub influența culturii și civilizației chineze, care devenise covârșitoare încă din secolul al VII-lea, Japonia – ne înștiințează Stanca Cionca în Prefața la cartea Însemnări de căpătâi a curtezanei Sei Șonagon – „împrumutase într-un proces abrupt întreaga structură politică și administrativă a statului chinez, copiind sistematic formele unei civilizații superioare și mult mai vechi decât a sa, de la organizarea curții până la universitatea imperială, de la proprietatea asupra pământului până la calendar, arhitectură, sistem poștal și articole vestimentare”.

Firește, de la acest atotcuprinzător proces de imitație nu se putea sustrage Heiankyo (capitala liniștii și păcii), care a fost construit începând cu sfârșitul secolului al VIII-lea și în final s-a vădit a fi „o copie de dimensiuni reduse a Ciangan-ului, orașul de scaun al Chinei în epoca Tang” (S. Cionca).

Iar la curtea imperială, dincolo de luptele din interiorul clanului Fujiwara, Sei Șonagon („sfetnic mic”) în calitate de doamnă de onoare a împărătesei Sadako, ne înlesnește pătrunderea în intimitatea aristocrației strânsă în jurul unui împărat-copil: un împărat care se joacă cu mâța și o nobilime parazită, care dacă nu dovedește nicio tragere de inimă la abordarea și rezolvarea problemelor de stat, în schimb se arată foarte pasionată de joc, conversații galante, poezie și arte precum muzica (autoarea, la auzul muzicii în palat, este în stare să sară din așternut chiar și la miezul nopții) și dansul (la curte se dansa după moda chinezească și coreeană).

Dar preocupările de căpetenie ale acestei societăți se îndreaptă spre îmbrăcăminte și, mai cu seamă, spre literatură. Textul Însemnărilor de căpătâi acordă mult spațiu descrierilor vestimentare, întrucât în acel veac în care gustul ales devenise supremul criteriu de valoare, combinația culorilor avea o atare importanță, încât cea mai mică greșală în potrivirea cămășilor și rochiilor (așezate una peste alta precum foile de varză), putea pune în grav pericol reputația unei doamne.

Remarcabilă este atenția acordată poeziei și povestirilor de către această societate. Poezia era practică de toată lumea, încât nu numai că ea devenise o etapă obligatorie în orice intrigă amoroasă, dar devenise totodată un adevărat vehicul al comunicării de la un palat la altul.

Nivelul literar atins de povestiri (monogatari) în secolul

al X-lea se explică pe de o parte prin influența exercitată de nuvelistica epocii Tang, pe de altă parte prin introducerea scrierii kana (silabică). Iar proza vremii a ajuns să fie predominant feminină prin curtezanele Murasaki Shikibu, Sei Șonagon și Izumi Shikibu, tocmai datorită scrierii kana, scriere folosită mai ales de femei, deoarece bărbații continuau să scrie chinezește, aceasta fiind limba utilizată în actele oficiale.

Stanca Cionca ne mai spune și cărui fapt se datorează importanța pe care Însemnările de căpătâi o dețin în literatura japoneză: „Până astăzi numele autoarei e pomenit alături de al doamnei Murasaki, creatoarea capodoperei necontestate a prozei clasice, Genji, iar textul Însemnărilor, model de stil și de limbă curată, aproape lipsită de sinisme, este locul clasic al multor imagini poetice încorporate de-a lungul secolelor în tradiție, canonizate de tehnica haiku-urilor; rămase vii până în ziua de astăzi”.

Cu toate că urmează secția de limbă și literatură engleză atât la colegiu (perioada 1917-1920), cât și la facultate (1920-1924) și cu toate că în perioada sa modernistă de pe la începutul anilor '30 (în calitatea de reprezentant al mișcării noului senzualism) a permis pătrunderea în proza sa a tehnicilor moderne (cubism, futurism, expresionism, dadaism, impresionism propriu esteticii haiku-urilor), precum și a influențelor occidentale (s-a simțit puternic atras de Dostoievski și a publicat traduceri din Cehov și Galsworthy), totuși – parcă pentru a confirma zicala: Sângele apă nu se face – Yasunari Kawabata rămâne un scriitor tipic japonez.

Ceea ce înseamnă că proza sa (o proză de lungimi diferite, greu de asimilat cu schița, nuvela sau romanul) urmează coordonatele fundamentale ale prozei japoneze, stabilite în urmă cu mai bine de un mileniu în Jurnalul curtezanei Izumi Shikibu, în Povestirile despre Genji ale doamnei Murasaki Shikibu și în Însemnările de căpătâi ale lui Sei Șonagon. După părerea Stancăi Cionca, scrierile lui Yasunari Kawabata rulează pe două coordonate majore ale prozei clasice: „sentimentul acut al naturii” și „afirmarea senină a vieții, dublată discret de recunoașterea perisabilității tuturor lucrurilor, de familiaritatea uimitoare cu moartea”.

Dacă sentimentul plinar al naturii îl însoțește pe bătrânul Eguchi, personajul principal din Frumoasele adormite, atât în amintire și în vis (aflat în luna de miere, el „găsise o floare ca o dalie roșie care înflorise mare în fața casei”, iar la Kyoto admirase „cameliile în plină floare”), cât și în stare de trezie (întins în pat lângă trupurile fetelor adormite, Eguchi aude zgomotul valurilor din apropiere ca venind de departe), în romanul Vuietul muntelui natura este o însoțitoare permanentă, cel puțin pentru bătrânul Ogata Shingo, prin florile de cireș („Shingo contempla cireșii înfloriți din grădină”), prin crinii negri pe care Kikuko, nora lui Shingo, îi aranjează în vază, prin copacul din vechiul parc imperial „spre care Shingo se simți atras”, prin murmurul valurilor și conturul arborilor care „desenau în aer mici munți” în nopțile cu lună plină, dar



mai ales prin vuietul micului munte, de fapt „o colină ce pornea din curtea casei”.

În Autobiografie literară, Kawabata prezintă viața ca „un vânt și un curent al apei pe care plutim”. În consecință, completează Stanca Cionca, „evenimentele se succed molcom în povestirile sale, se aneantizează într-o pasivitate atotcuprinzătoare, refuzând să se constituie în conflicte”.

De altminteri, întrucât în toate scrierile lui Kawabata lipsește elementul surpriză pentru cititor, căci povestirile lui se derulează liniar, se poate vorbi de incapacitatea specific japoneză „de a construi o proză pe un nucleu de acțiune” (S. Cionca).

Dar chiar dacă scrierile lui Kawabata se caracterizează printr-un spațiu epic aproape gol (acțiunea redusă la câteva date ia chipul non-acțiunii!), fapt care deplasează centrul de greutate înspre detaliu, lipsa lor de forță epică nu exclude viața intensă, astfel că în Țara zăpezilor, de pildă, viața este o trăire fără finalitate, cu momente închise în ele însele, care au capacitatea de iradiere proprie haiku-urilor.

De altfel haiku-ul, această formă fixă de poezie formată din 17 silabe dispuse în trei versuri (5-7-5), este mereu prezent în proza lui Kawabata, îndeosebi în tulburătorul poem Frumoasele adormite, unde succesiunea rapidă a propozițiilor conferă textului cadența specifică versurilor japoneze, lipsite de ritm și rimă: „Fata dormea cu spatele la el. Nu sforăia, dar avea o răsuflare de somn adânc. Părea că are un corp bine făcut”...

De precizat că două din instrumentele utilizate cu multă măiestrie de scriitorul nostru – simbolistica insistentă a lucrurilor și fragilitatea – sunt de fapt derivate din haiku-uri.

Astfel, pentru Kikuji, personajul principal din Stol de păsări albe (Sembazuru), lumea obiectelor se transformă într-un univers de simboluri și semne, care îl ajută să cunoască trecutul tatălui său, un trecut încărcat de incitanta sa iubire pentru doamna Ōta. O mare încărcătură de simboluri, taine și amintiri încheșate revine perechii de cești Ryonyū – una neagră, cealaltă roșie. Privindu-le, lui Kikuji i se pare că ele întruchipează sufletele celor doi îndrăgostiți: ceașca neagră sufletul tatălui său, cea roșie sufletul doamnei Ōta.

Fragilitatea este însușirea cu care de regulă Kawabata își înzestrează personajele feminine. Dar nu fragilitatea singură, ci asociată fie cu tandrețea, așa ca în cazul doamnei Ōta, unul din cele mai reușite personaje feminine ale scriitorului, fie asociată cu nevinovăția și o nemărginită capacitate de îndurare, amestec din care în Vuietul muntelui se conturează modesta și preasupusa Kikuko, cea care aduce cu sine o adiere de poezie și prospețime în acest roman al totalei nerealizări. Având parfumul și strălucirea zâmbitoare a unei flori, iată motivul pentru care sensibilul Shingo își iubește nora mai mult decât propria fiică, și nici prin cap nu-i trece măcar s-o dojenească pentru avortul provocat, atâta timp cât îl consideră pe fiul său Suichi „o ființă nemernică”, totalmente corupt (umblă beat și are metresă) după războiul din care de-abia scăpase cu viață.

Dragostea și moartea sunt cele două teme predilecte ale lui Yasunari Kawabata, de unde sporul de intensitate al trăirii imediate din opera sa, transmis de sentimentul permanent și inexorabil al morții. Dar nici urmă de neliniște sau teamă occidentală în fața morții! Dimpotrivă, în spirit autentic japonez, Kawabata drapează moartea într-o aură poetică. Asta și datorită faptului că încă din fragedă copilărie, moartea îi devenise cutremurător de familiară: mai întâi îi mor ambii părinți, apoi bunicul și sora, așa încât la vârsta de 16 ani rămâne complet singur.

În aceste condiții, nu-i de mirare că înainte de-a cunoaște dragostea el a făcut cunoștință cu resemnarea budistă, stare mental-spirituală care cu siguranță l-a ajutat să treacă peste toate încercările vieții, să cunoască gloria literară și să atingă vârsta de 73 de ani, vârstă la care (era anul 1972) se sinucide într-o vilă de lângă Tokio.

La vârsta de 19 ani, într-o călătorie întreprinsă la Izu împreună cu o trupă de muzicanți itineranți, Yasunari Kawabata simte primii fiori ai dragostei pentru o dansatoare de numai 14 ani, experiență erotică înfățișată în povestirea Dansatoarea din Izu.

Dragostea și moartea sunt prezente și în Sembazuru. După moartea domnului Mitami, doamna Ōta își prelungește dragostea în legătura inclusiv trupească cu Kikuji, fiul defunctului, apoi – cuprinsă de remușcări, ori poate din teamă pentru iubirea pe care nu și-o poate înăbuși – ea se sinucide. Dragostea doamnei Ōta pentru tată și fiu amintește de tragica pasiune a poetei și curtezanei Izumi Shikibu pentru prințul Tametaka, iar după moartea prințului (înfruntând toate bârfele și acuzele) pentru fratele mai mic al acestuia.

Dar apogeul artistic în tratarea celor două subiecte este atins de Kawabata în Frumoasele adormite, carte târzie (apărută în anul 1961), care prin aroma de fantastic degajată prin toți porii ei, ne duce de îndată cu gândul la cunoscuta nuvelă La țigănci a compatriotului nostru Mircea Eliade.

Pentru bătrânii care vizitează această pensiune, mai bine zis această casă bizară, frumoasele adormite întruchipează pretexte pentru visări și reîntoarceri în vechi amintiri. Astfel, bătrânul Eguchi în cele cinci nopți petrecute în pat, la început cu o singură fată, apoi cu două, are la îndemână cadrul adecvat ca să-și revadă prima lui dragoste – acea fată cu care admirase din tren curcubeele. Dar fata cu curcubeu este moartă de zece ani, el însuși ajuns aproape septuagenar se gândește ba la moarte, ba la sinucidere, mai ales când în dimineața de după ultima noapte petrecută la pensiune, el descoperă că una din cele două frumoase murise în somn, moarte care vine după aceea a unui bătrân client.



## PĂCATUL TRADUCERILOR NEPROFESIONALE



George ROCA

### Motto:

*Daca Adam și Eva ar fi fost chinezi,  
am fi încă în paradis, deoarece ei ar  
fi ignorat mărul și ar fi mâncat  
sarpele!*

(Autor nescunoscut)

Fără brizbizuri introductive, fără pic de înțelegere, fără menajamente, răspund direct și franc la... chestiunea asta arzătoare aflată la ordinea zilei. Problema traducerilor scrierilor literare românești într-o limbă străină devine din ce în ce mai acută, cu un impact negativ pentru literatura noastră... Traducerile neprofesionale le consider un lucru de prost gust, un compromis, făcute cu scopul de a arata lumii că (cică!) faimosul poet român (cică, din nou!) a devenit citibil și în alte limbi! Dar conform traducerilor scrie ca draku! De ce? Deoarece, de fapt traducătorul traduce ca draku! (am scris „draku” cu kapa pentru a îl arăta și mai negru decât este!)

Eu vorbesc – scriu bine în engleză, italiană, maghiară și binișor în franceză, germană, rusă și spaniolă..., dar nu m-aș încumeta totuși să traduc operele unui român în nici una din limbile cunoscute. De ce? Pentru că aceste traduceri nu se ridică la nivelul valoric a lucrării din limba română. Și atunci, în loc să facă un bine scriitorului român, totul apare ca un compromis deoarece cititorul judecă ceea ce a scris traducătorul... nu ce a scris adevăratul autor. De aceea nu mi-a plăcut să promovez niciodată traduceri la revistele cu care colaborez.

Egoul românilor le spune că după 40 de ani de „cortină de fier”, a venit vremea când este permis orice pentru a deveni faimoși peste hotare! Vor să fie internaționali! OK! Înțeleg! Dar cu ce reprezentanță? Sau traducători de alde moș Gulie care stă la Paris de douășdeani și face pe literatul bilingv, sau cu Gogu Ruptură care a ajuns în Italia la vremea pensionării și care din lipsa de ocupație s-a apucat de traduceri... dar româna a uitat-o pe jumate, iar italiana nu a învățat-o decât la nivel de grădiniță.

Acești doritori de notorietate universală, ar trebui să

se zbată în primul rând să devină cât mai naționali, să vină străinii și să se bată să-i traducă. Imediat îmi vor sări mulți în cap! Da, dar noi suntem o țară necunoscută, pusă la index, și nebăgată în seamă... Greșit! Sunt țări mai mici decât a noastră, țări africane, sau pierdute pe mapamond, și totuși de acolo răsar poeți și scriitori cunoscuți de toata lumea, oameni care sunt traduși profesionist de marile edituri, oameni care iau chiar premii de valoare, precum un Nobel. De ce Ohran Pamuk turku’ și nu Oprea Papuc rumânu’?

Și apoi, mai avem o mare problemă, lipsa de caracter, invidia și defăimarea conaționalului: „Cine, mă? Poetul Icsulescu să fie propus pentru un Nobăl? Sau Apăunescu, Cezarvănescu, Evulescu, Blandieneasca, Cărțărescu, Dinemircescu sau Țepelescu? Păi măi? Aștia e toți pătați! Apăunescu e plecat la Bellu și n-a mai venit..., Cezarvănescu a murit de hemoroizi c-a făcut prea multă zarvă, Evulescu e prea slab și are inel de corb, Blandieneasca e cum e, Cărțărescu joacă toată ziua cărți, Dinemircescu au cavitate bucală prea mare și mai bine și-ar vedea de cratițli lui, iar colonelu’ Țepelescu trăiește în întuneric în colonia de la Beznea! Posibil că toți au fost ori turnători, ori muncitori necalificați la furnalul lepocii de Aur... căci dacă nu au fost, trebuie să fi fost ceva dubios cu ei. Le găsim noi o bubă! Or fi unelte ale capitalismului precum Gomeșcu, Pacepescu sau Semitescu!”

Revenind la traduceri... Măi prietene, cum naiba să fie apreciat producătorul de literatură mioritica contemporană în străinătate când este deja compromis din start de de invidia colegilor capri-voisine-ni, care-i bagă scobitori în roate de cum scoate capul de sub coviltir, și apoi, de niște traduceri dubioase, de toata pomina, făcute de „alde literiști” care își caută și ei un locșor prin păienjenişul literaturii.... și căroră, scriitorul dornic de notorietate, le mai rămâne și dator!

Apropos, un talentat poet ardelean a făcut atâta teatură cu promovarea unui mare poet canadian, pe care l-a omenit, cinstit, purtat, corcolit, lăudat, tradus și scris despre el, iar acesta la rândul lui n-a binevoit să îi traducă românașului nici măcar o poezie! Trăiască tradiționala ospitalitate românească! Unde draku ne este mândria! Am ajuns un neam de pliznaci sau de plezuroi? (de la englezescul please și pleasure – vezi dicționar!)

Nu trebuie să fim ostili, dar mai bine ne-am ocupa de sofisticarea și rafinarea propriilor creații decât să tot lăudam și să-i promovam pe unii și pe alții din străinătate - care până la urmă ajung să creadă că li se cuvine... că sunt aleșii domnului! Cum dăm de un scriitor cu un exotic „nume spaniol format din cel puțin trei segmente” ne închinăm la el ca la vițelu’ de aur... iar pe-al nostru îl „facem cadavru de debara” și ne

→ Continuare în pag. 11

## LA O CAFEA CU POETA EVELYNE CROITORU



Anton GAGIU

Deși în paginile acestei reviste am scris scurte cronicile despre operele unor poeți, am spus că nu sunt creator de poezie, dar sunt un mare iubitor al acestui gen literar și simt fiorul emoției poetice al unui autor din primele versuri, ceea ce mă face să merg până la capăt cu acea poezie sau cu un întreg volum. Cu Evelyne Croitoru a fost altceva, nu am mers dintr-o dată până la capăt cu o singură poezie sau cu un singur volum, ci cu toate volumele (pe care am să le menționez aici), dar și cu alte poezii cuprinse în reviste literare din 1992 încoace. Evelyne Croitoru este licențiată în științele comunicării, specialist în comunicare și relații publice, originară din Țara Bârsei, dar eu spun

că este specialist și în arta de comunicare a sufletului, adică dă versului său acea candoare, acuratețe, puritate care merge direct la sufletul cititorului și-l face pe acesta să nu se despartă ușor de opera ei poetică. Poezia ei aduce emoția care-ți face sufletul să vibreze, iar mintea să viseze și fără să vrei anume să faci acest lucru, te face să te regăsești în vers, cu trăirile și sentimentele tale. A publicat următoarele volume de versuri: *Piloții de vânătoare*, 2011; *Secretele macilor*, 2017; *O cafea cu tine*, 2019 (pentru acest volum a primit și un premiu al USR); *Caligrafia destinului*, 2021 (ediție bilingvă română-engleză); *Lacrima timpului*, 2021.

De la Evelyne Croitoru eu, ca cititor am învățat cum să descopăr secretele macilor și chiar dacă nu „am fost la o cafea cu ea” minunată a fost cafeaua cu poeziile ei.



→ Continuare din pag. 10

debarasăm de el în grabă.

Boala asta cu traducerile nu e numai la noi... Mai e valabilă și la alți ex-comuniști! Poate din dorința de-a se afirma internațional. Este o mare greșală! Nu cred că e o cale sănătoasă! Nu cred! De ce? Pentru ca totul este un compromis! Un compromis care pătează, un compromis care rămâne și nu mai poți scăpa de el niciodată! Așa precum păcatele tinereții! Așa ca un tatuaj făcut la paisprezece ani! Dacă tu poet cunoscut în țara ta, membru al Uniunii Scriitorilor, director de revistă, animator literar și cultural, accepți să fii tradus de un terchea-berchea, numai că acesta știe o altă limbă decât a ta... atunci fii sigur ca această lucrătură te va arunca în găleata cu lături și obscuritate... și vei fi judecat aprig și de cititori! Iar dacă Dumnezeu te va ajuta să ajungi cunoscut mai târziu și peste hotare, argușii vor scoate fotografiile cu „nudurile slăbiciunii tale” și le vor arata tuturor, numai așa (!) ca să nu ajungă capra ta, vecine-voisine, faimoasă!

De ce să nu ia scriitorul român legătura cu un literat de aceeași talie cu el, dintr-o altă limbă - mă refer la valoare și exigențe estetice și morale - căruia să îi propună să îi traducă lucrările? Desigur la rândul său, îi face un contra-serviciu traducându-i operele celuilalt în limba română. De la egal la egal! Încercarea moarte n-are! Mai mult ca sigur că va accepta. Iar în ecuație se poate introduce și traducătorul păcătos doar ca mijloc de comunicare între cei doi literați! Dacă nu acceptă, se mai încearcă și pe la alte uși. S-ar evita și în acest fel unul din aspectele degradării literaturii românești, fenomen despre care de altfel au scris mulți...

În incheiere, pentru a nu fi acuzat de ipocrizie, aș vrea să spun ca de curând am făcut grafica la două cărți de poezie – ediție trilingvă, apărute recent la București. Pe coperta a IV-a a fiecareia, am scris câteva simțăminte despre poezia autoarelor. Mea culpa! M-am referit acolo, de fapt, doar la varianta în limba română... care cu precădere mi s-a părut bună! Cele traduse în engleză și franceză las să le judece cititorii!

Florea Turiac



## POEME

Florea TURIAC

### Prielnic anotimpul

Este vremea-n pragu-mi să vină-  
ascultători  
Plutind înspre lumină – eu să-i îmbuib  
cu sori,  
Cu grâu dansând pe fruntea întinderii de  
lut –  
De nu vii azi, vii mâine în templul  
început.

Cu ochi țintiți a rugă cuvinte-n mine rup  
Ca nimb de Căi Lactee să-ți înflorească-  
n trup  
Aici unde luceferi bat farmec pe surâs  
Mustind cum și zăpada sub gheara unui  
râs;

Prielnic anotimpul ce se răsfrânge-n  
crini  
Cum scutură pe țară petale de lumini  
Simțindu-le sărutul cu rod prea plinii  
saci  
Când îi ascund sub liniști sângeătorii  
maci

De vreme ce pe pragu-mi pășesc  
ascultători  
Pluțim înspre lumină – ei mă îmbuib cu  
sori  
Cu grâu dansând pe fruntea întinderii de  
lut –  
De nu vii azi, vii mâine în templul  
început.

### Con de lumină

Presară-mi cimbru mamă pe rana ce mă  
doare,  
Nu te uita la mine când sângele-n pereți  
Ar vrea să înflorească – de vis – această  
floare  
A vârstei ce pulsează sub nobile peceți  
În conul de lumină mai băntuiesc  
hăițașii

Și îmi aduc aminte iar mamă că-ți sunt  
fiu  
Pe sânul cald al nopții se odihnesc  
cocașii  
Când cântă-n colțul lunii un huhurez  
pustiu

Presară-mi mamă cimbru că rana-i  
vindecată  
Și soarele surâde cleștarelor din mări  
Știu că-ți e dor de mine de-aceea-n lume  
cată:

Mă vei găsi petală acestui neam și țări

### Trupul va bea lumina

Ce muzici intonează copilul blând din  
mine  
Pășind cuminte cerul unui perfect balans  
Eu îi aduc cuvinte să-l hărăzesc spre  
bine  
Crescând în lanuri grâul cu viile în dans

Deschisă este calea celui ce se jertfește  
Când în lumini de-amiază cresc înțelepți  
bătrâni –  
De sângele albastru mai pică-n solzi de  
pește  
Ne-noronăm cu timpul peste lumini  
stăpâni

Noi știm că este vremea cântărilor înalte  
Pulsând spre împlinirea acestei forme  
rare –  
Trupul va bea lumina descinsă dintre  
alte  
Ne-nchipuite vremuri bogate-n pâini și  
sare

### Când colindăm lumina

Ce liniște în coarda întinsă-a-  
Întelepciunii  
Căci am uitat de veghea crescândă în  
amurg

Cu buze tremurânde blând ne surâd  
bătrânii  
Când colindăm lumina cu pași de  
demiurg

Simțim cum împlinirea în pleoape ne  
adună  
Cum galaxii de stele ne rătăcesc în talpă  
–  
Materia din frunze a cântec nou răsună  
Și curge-n loc de sânge prin noi lumină  
calpă

Va trebui amiaza s-o regăsim, în fine,  
Când liniștea-și deșiră nervurile în noi  
Tot mai aproape-i vârsta acestor țărături  
line  
Ce vor rodi lumina, ca norii – calme ploii

### Cum înflorește nimbul

Cum scurgem adevăruri pe fragezile  
limbi  
Eternizând Cetatea ce începuturi naște  
Cu ochii unei păsări prin viitor te plimbi  
Când tot de-aceeași Țară același dor ne  
paște

Cum înverzește brațul pe neînfrântul  
trup  
Întemeind mari veacuri, nebănuite,  
vetrei  
Sorbim lumina calmă cu-o lăcomie-lup  
Când timpul-neodihă sparge tăcerea  
pietrei

Cum înflorește nimbul pe arcuite frunți  
Îngemănând lumina cu rădăcini afunde  
Floarea de colț cum crește peste măreții  
munți  
Când în aceeași Țară același glas  
răspunde



## LUMEA AȘA CUM O VEDE VAVILA POPOVICI



Prof. Liviu Martin

Poeta, prozatoarea, eseista și publicista Vavila Popovici, pe care cititorii cotidianului „Argeșul” o admiră deja în mod reflex, trimite iarăși, din America, pământul făgăduințelor noi, în acest greu încercat 2022, cel de-al 13-lea volum de articole și eseuri. Am în față, ca de obicei, o carte cu miez, voluminoasă, de peste 400 de pagini. O carte-tezaur de vorbe și duh, pentru că fiecare capitol începe cu un citat inspirat. O carte echilibrată, din perspectiva poziționării în discurs a conceptelor. O carte în care reflexia și reflecția sunt turnurile de veghe ale cetățeanului planetar Vavila Popovici. Reflexia este martora mișcărilor sufletești, generate de inprevizibilul și de violențele de la ora actuală. Reflecția încearcă să liniștească apele acestea tulburate, să stabilească o conduită coerentă, capabilă să reziste în fața valului de schimbări, la scară mondială.

Personalitățile pe care le evocă și le invocă în acest volum sunt următoarele: poetul și eseistul american, lider al panteismului mistic al începutului secolului al 19-lea, Ralph Waldo Emerson, care propune ca soluție a tuturor problemelor sociale autoperfecționarea morală; romancierul Lew Tolstoi, efigie „a vârstei de aur a literaturii ruse”; Karl Heinrich Marx, cel mai influent teoretician al socialismului și comunismului; filosoful politic Friedrich Engels; William James, gânditor de frunte al secolului al 19-lea, considerat părintele psihologiei americane; eminentul filosof, reprezentant al curentului antiraționalist

francez dintre cele două războaie mondiale, Emile Boutroux; filosoful și poetul francez, Jean-Marie Guyau (1854-1888), cu importante contribuții în estetică, filosofia religiei, etică și pedagogie; filozoful german Friedrich Nietzsche, celebru pentru strigătul său, care și astăzi se izbește de pereții multor minți – „Dumnezeu a murit!”; filosoful german Edmund Husserl, fondatorul Fenomenologiei; scriitorul și filosoful francez, laureat al premiului Nobel pentru literatură, în anul 1927, Henri Louis Bergson.

Scriitoarea Vavila Popovici caută să-I surprindă pe fiecare – insistând asupra anumitor aspecte biografice și acționale, teoretice și sociale – în ipostazele definițiilor pentru influența pe care au avut-o în timpul lor istoric.

Există și capitole distincte în carte – Iubire și căldură sufletească; Frica și curajul; Lipsa de respect; Maleabilitate, duplicitate, fermitate; Lipsa de scrupule; Iubirea cuprinde și gândul veșniciei; Ordinea- lege a universului; Dacă voi nu mă vreți eu vă vreau!; Despre conflicte – în cadrul cărora autoarea tratează tema trecând-o prin filtrele mai multor gânditori, fără să omită să intervină cu propriile observații, accente, tușe de coloratură sufletească.

Un volum dens, așadar, care merită citit cu mare atenție, pentru că, încă avem multe de învățat din cele câte s-au orânduit în lume, chiar dacă, așa cum spunea, zilele trecute, reputatul om de cultură Adrian Cioroianu, istoria nu se repetă identic. Nuanțele – de reținut – sunt cele care fac întotdeauna diferența. Și, apropo de diferențe, cred că Andrian Cioroianu, ca și autoarea, ar fi fost de acord cu scriitorul Murphy: „Niciodată să nu te cerți cu un nebun. Lumea s-ar putea să nu-și dea seama de diferența dintre voi”.





## POEME

Irina Lucia MIHALCA

### Universuri subterane

Culorile vii se estompează  
înainte de a lăsa loc  
calmului de mătase al nopții.  
Prin păduri enigmatice,  
drumurile poveștilor se vor intersecta.

Toată viața se desfășoară aici.  
Atât de frumoasă, atât de haotică!

Tu ești un fluviu ce izvorăște  
din vârful muntelui,  
adună, adună în clocot, devine energie.

În nuanțe de albastru ca azurul,  
spre malurile însorite,  
apele din vis  
îți readuc imagini vii,  
ascunse-n mugurii de speranță.

Privesc această imensitate și mă dizolv în ea.  
O retrospectivă a frunzelor eterne,  
nervuri ale dialogurilor!  
Furioare de fum, gândurile vin, trec,  
se contopesc în infinit.

Viața respiră fertil, curge în noi în fiecare clipă.  
Nu judecă nimic, doar trece.  
În acest moment trăiesc.  
E tot ce contează!

Printre florile de mușețel și de cicoare,  
o cărare din pietre șlefuite și scoici  
coboară spre mare.  
Urmele din nisip  
ne-au fost șterse de valuri.  
Viețile noastre sunt aceste urme.  
Important nu este să reziste în timp  
pentru că nu vor putea.

Clipele cu tine – o lume de neuitat!  
Prin liniștea tăcerii,  
imaginea, matcă de lumină.  
Un vis al întâmplării, căldura inimii tale,  
zâmbet, culoare, apropiere.

### Într-o zi vom lua în mâinile noastre...

Într-o zi vom lua în mâinile noastre viața, cu bune,  
cu rele,  
vom respira, cu voluptate, aroma fiecărei clipe  
atinse,  
o vom privi, o vom culege  
și-o vom lăsa, în final,  
să se stingă-n abisul nopții,  
în liniștea din care nu se va mai întoarce,  
dincolo de culori și miresme,  
dincolo de cortină, tărâmul acela  
în care știm că nu există timp,  
acolo de unde  
noi și noi clipe așteaptă  
să ne curgă în inimă.

Într-o zi vom lua în mâinile noastre viața așa cum  
este.  
Totul e posibil, totul e liber, totul e să-ți dorești!  
Privește, în această zi, în acest moment,  
ramuri întinse țâșnesc din rădăcini,  
traversează cerul albastru,  
în căutarea  
altor spații de lumină!

Ai mers surprins în multe locuri, ai navigat pe multe  
ape,  
ai atins extaziat multe țărături,  
ai călătorit neobosit în multe direcții  
cu-acea amețitoare nebunie,  
cu bucuria de a trăi,  
cu dor, cu uimire,  
cu speranță,  
cu inocență și vise.  
Continuă-ți călătoria!

Și ce dacă greșești, contează, oare?!  
Orice se va întâmpla,  
soarele  
va răsări din nou și mâine.  
Nu te-ntreba cine ești, nu vei rămâne la fel,  
îndepărtează norii de pe cerul tău,  
ai puterea de a schimba,  
doar realitatea din tine există  
și-atunci  
vei trăi pur și simplu!

În noi, nimic nu se stinge, nimic nu se pierde,  
în tăcere, gândurile se risipesc  
în oceanul de gânduri,  
în iertare și-n lumină,  
în tăcere iubirile se nasc din iubiri,  
focul acela  
ce nu se poate stinge vreodată.

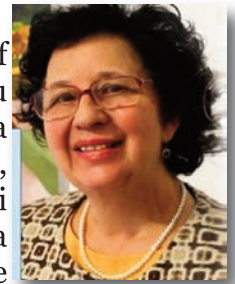
## Între realitate și imaginație

Vasilica ILIE



Scriitoarea Elisabeta Iosif, în ultimii ani, s-a axat numai pe proză, deși știu că scrie și poezie și eseuri. După debutul pe care l-a avut în 1985 cu eseuri „Case cu ferestre laminate” și „Zeița fără chip”, povestiri, autoarea revine după o lungă pauză de proză, cu „Globul de cristal”, povestiri fantastice, în 2010. Din 2017 până în 2020 scrie trei romane: „Contele de Madeira”-2017, „Artur”-2018 și „Cină cu Veturia”- 2020.

I-am citit romanul „Contele de Madeira, chiar am vorbit despre carte la lansarea pe care a avut-o la Clubul „M. Eminescu” (fostul Calderon), un roman „minimalist” așa cum îl denumește scriitorul Șerban Codrin în notele sale critice: „*Cert este un fapt, oricâte orientări am căuta, oricât ar fi să nu credem, repet, să nu credem, „Contele de Madeira” este o creație foarte originală, probabil o bornă în literatura română: primul roman minimalist. De aici încolo nu avem decât să discutăm la infinit: cum reușește prozatoarea să scrie minimal, virtuțile excepționale ale dialogului, care tinde de cele mai multe ori spre lipsa de comunicare, arta descrierii grădinilor, a peisajelor din insula Madeira din Oceanul Atlantic, pe care autoarea nu le cunoaște, însă le imaginează și le transpune în stil minimalist, esențial*”. În discursul meu despre acest roman, fiind încântată de descrierile pe care le amintește și Șerban Codrin, le-am asociat cu imaginile din filmul „Laguna albastră” pe care l-am văzut de câțiva ani buni, până și personajele celor doi îndrăgostiți din film se încadrau în acest peisaj feeric din carte.



Pe același tipic, Elisabeta Iosif scrie recentul roman „Cină cu Veturia”, publicat în anul 2020 la Editura „art book”, nedezmintându-și stilul și imaginația care îi sunt fidele în a contura nu numai personajele dar și punerea lor în scenă. Imaginația o ajută să-și plimbe personajele în mai multe locații, plasându-le atât în trecut cât și în prezent, depinde de contextul pe care îl produce așa cum am spus, imaginația, pe parcursul cărții. Deși personajele principale sunt reale, în epoca noastră: Emanuel Christea și soția sa, Veturia Christea (el conduce o societate de audiovizual, ea este o scriitoare cunoscută și în același timp o femeie de afaceri în domeniul parfumurilor), scriitoarea îi plimbă prin diferite planuri ale altor epoci, prin intermediul unor cărți dintr-o bibliotecă ireală. Dacă vreți, eu asociez aceste planuri imaginare, la un moment dat, fantastice, cu scrierile lui Mircea Eliade. Titlul cărții este dat după invitațiile Veturiei la cină cu unele personaje din carte, unde, fiecare are o poveste, ceea ce îmi amintește de „Decameronul” lui Boccaccio.

Încă de la începutul cărții, fotograficul, un personaj care apare din când în când în acțiunea romanului, îl conduce pe Emanuel pe strada unde există o bibliotecă în zid, cu cărți zidite, biblioteca devenind chiar leitmotivul pe parcursul firului epic. Biblioteca aceea desparte realul de imaginar. Iată ce spune personajul principal, cel care povestește la persoana întâi: „*Dar cărțile sunt aproape zidite. M-am apropiat. Cărămizile erau suportul lor. Pe culoarul cărților aud un sunet care mă atrage, ca într-o capcană. Două volume groase șușoteau. Bănuiesc că o bârfeau pe cea din rândul din dreapta, roșie de mânie. Și cum cred în magia cărții, o scot cu greu de pe raftul de cărămidă. O deschid. Înăuntrul copertei lucrată ca un acoperiș de cutie, găsesc o cheiță de aur, atârnată de titlu: „Acceptarea necunoscutului”. Este fascinant sau înspăimântător să-l descifrez? Închid cartea*”



*cu lacătul ei de aur, ca să nu pierd ceva. O pun la loc.”*

De aici începe tâlcul poveștilor din carte, scriitoarea, documentată, dă frâu imaginației și ne întâlnim cu lumea literară din secolele trecute. Având posibilitatea financiară de a achiziționa o casă la Paris, cei doi soți au petrecut și un revelion de vis, la sfârșitul anului, cu focuri de artificii iar pe fondul acestor jocuri de artificii, bărbatului îi apare ca o premoniție, o imagine plasmatică unde i se arată Catedrala Notre-Dame în flăcări. Își pune fel de fel de întrebări: *„Dumnezeu se retrăgea pe măsură ce intersecția dintre spațiu și timp se retrăgea? Era un semn? O formă de eternitate păstrată de Victor Hugo în romanul său scris la o vârstă fragedă, restaurând inima catedralei în timp ce emitea profeții? Are literatura puteri profetice? Eram bântuit de întrebări. Acolo era locul în care se născuse frumusețea artelor, unde Statuia Fecioarei Maria reprezenta dragostea maternă. Emanuel se întreba, dacă Notre-Dame va pleca la ceruri fără să ne spună adio, în timp ce o coloană de foc mistuia acei stâlpi ai pământului de 850 de ani. Simți o durere, când plasa de foc se ridică de pe capul său, depărtându-se de el”*.

De fiecare dată, când voia să intre în cealaltă lume a cărților, Emanuel pune urechea la zid să le audă vocea și poveștile. Așa a aflat de scriitori importanți din sec. al VII-lea, din Asia, apoi, de Paulo Coelho care intervine în dialogul cărților din biblioteca fictivă, care spune că el este cel care a reînviat *„visul de iubire al anilor 1970, descoperind valori și sensuri ale existenței, care mă vor ghida întreaga viață”*, apoi, pe Borges, zicând că *„Dragostea apare ca un Dumnezeu orb, ca și în romanul „Hippie”, nu? O poveste de dragoste în drumul căutării sinelui și al generației hippie”*, după care îl întreabă pe Paulo Coelho *„iar ești la zid?”*, întrucât acești autori „vorbeau” din cărțile lor...

Elisabeta Iosif își alege personajele din lumea literară și aristocratică așa cum face și în romanul „Contele de Madeira”: aici, în acest roman, întâlnim pe profesorul universitar Gerard Apel, filozoful Petru Chisai, Gloria, o cântăreață vestită, Verona care era denumită „Castelana de la Marginea Noptii” și altele. La o cină, când Veturia

comandă un pahar de Campari și fotograful face apologia acestei băuturi, creatorul ei fiind Gaspari Campari din Novara, Italia, ea aduce vorba de doctorul în farmacie, academicianul Ovidiu Bojor care recomandă licoarea pentru o digestie perfectă dintr-o carte a domniei sale. Cât despre papilele gustative, personajul secundar, Alexandru Vativer, amintește despre cartea „Psihologia gustului” de Brillat-Savarin și personajul din carte, Grimod de La Reyniere, un creator de piese „teatrale” dar și scriitor care făcea furori cu „mesele filozofice” combinate cu rafinamentul gurmand și realizase chiar o *„comunitate hedonistă în care teatrul, jocul, cinismul dar și umorul să aibă același scop.”* Cu altă ocazie, Alexandru Vativer povestește despre ritualul masonic pe care îl făcea Grimod cu ușile închise la care participau și scriitori, despre care bârfitorii spuneau despre orgiile ce se petreceau acolo: *„Desfrâu și beție” strigau în fața teatrului”*. Un alt personaj este Dora, și ea scriitoare, care ia cina cu Veturia, mulțumindu-i pentru prefața scrisă la un roman de-al său. Iată cum o descrie autoarea: *„Dora avea o frumusețe aparte. Borul pălăriei era atât, cât să-i ascundă un pic fața, învăluind-o în mister. Era îmbrăcată într-o rochie neagră, mulată pe corp iar pe deasupra avea un troacar alb care-i sublinia silueta”*. Cu ea are discuții despre spiritualitate, despre filozofia vieții sociale, despre educație.

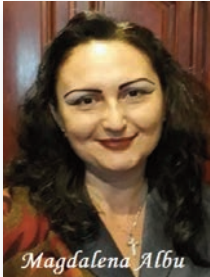
Capitolele din carte sunt scurte, autoarea reușind să ne redea firul epic cu un dinamism cinematografic care, parcă s-ar desfășura pe un ecran într-o sală de cinematograf unde, ca spectatori sunt înșiși personajele din carte. Astfel, se derulează și scenele din clubul groazei, de la Colectiv, despre carnavalul de la Veneția, lansarea de carte a Veturiei, și mai nou, despre pandemia actuală care a cuprins omenirea.

Acest roman al Elisabetei Iosif îl pot denumi un roman cu parfum de epocă, în care găsim rafinament și bun gust, atât în descrierea personajelor cât și a detaliilor, o lume aristocratică și intelectuală, unde avem posibilitatea să descoperim o scriitoare documentată, cu o cultură vastă în lumea artelor și a literaturii, înzestrată cu harul imaginației. Felicitări, Elisabeta Iosif!





## **MARGARETA STERIAN,** **pictoriță și scriitoare de** **talent**



Magdalena ALBU

Margareta Sterian s-a născut în Buzău, la 16 martie 1897 în familia Aureliei și a lui Moise Weinberg, o familie de origine evreiască. Rămâne orfană de mamă la o vârstă foarte fragedă. Pierde destul de repede și protecția tatălui care se recăsătorește curând. Cea care a ocrotit-o și a crescut-o în condiții austere a fost bunica maternă care s-a străduit să-i asigure condițiile unei educații superioare. Ca recunoștință pentru toată grija ei, nepoata i-a dedicat numeroase pagini evocatoare pline de căldură și respect. Amintirea bunicii este prezentă ca o "lumină" în scrierile sale: <<Când mă înapoiam de la școală și dădeam cu ochii de bunica, era ca și cum aș fi trecut din umbră rece într-o zonă însorită. Ca după o lungă despărțire mă aruncam la pieptul ei și invariabil, ea murmură, îmbrățișându-mă: „Dumnezeu să te păzească, copilul meu” șoptind încă ceva ce semăna a descântec sau poate mi se părea numai, dar stihuri erau, în timp ce emoția îi urca în ochi două boabe de lacrimi tremurătoare. Nu se pricepea bine să—mi supravegheze sănătatea, dar când mă îmbolnăveam era ca scoasă din minți: își lăsa lucrul baltă, banii economisiți sau împrumutați zburau fără socoteală în toate părțile, aprindea lumânări, făcea pomeni și orânduia să mi se facă rugăciuni la biserica unde slujea părintele Gheorghe, vecinul nostru....>> (din volumul de proze "Oblic peste lume", Editura "Eminescu" 1979).

Despre copilărie Margareta Sterian a păstrat o imagine scumpă ei, o imagine a unei copilării aureolate de dragostea bunicii, un personaj aproape biblic în sufletul și-n gândurile ei.

De tânără a excelat în domeniul artelor plastice (grafică, pictură, ceramică, tapiserie), apoi și în poezie, proză, memorialistică, traduceri.

Un prieten apropiat, Mircea Barzucă, o caracteriza astfel: „Pictorița era o fire sensibilă, timidă. Își iubea munca cu tenacitate, fără emfază, fără îndemnuri, precum modesta albină, harnică și disciplinată. Ca în mitul lui Sisif, își asumase destinul, nici cu amărăciune, nici cu exaltare, cu supunerea firului de iarbă”.

A învățat la Școala Evanghelică din București, avându-l printre profesori pe Ioan Slavici. Între anii 1926-1928 s-a aflat la Paris, unde a studiat arta și istoria artelor

plastice la Academia Ranson și la l'École du Louvre din Paris. Și-a întregit apoi studiile cu o călătorie în SUA între anii 1931-1932.

În continuă căutare a unui loc pe drumul artei, se alătură apoi diferitelor grupuri precum Criterion, Arta Nouă, Contimporanul, participând la saloanele oficiale și la expozițiile grupărilor respective începând cu anul 1929 când debutează la București cu o expoziție personală. În același an, începe studii de sociologie și cercetări etnografice colaborând cu Dimitrie Gusti, la Universitatea din București și explorând filioanele folclorului românesc autentic. S-a aflat pe simeze alături de reprezentanți de seamă ai avangardei românești precum Marcel Iancu (fondator al mișcării Dada la Zurich) sau Milița Petrașcu (trecută prin atelierul lui Brâncuși)

Margareta Sterian se afirmă în pictură, desen, gravură, scenografie, artă decorativă. Lucrează intens și pe multiple planuri: pictură de șevalet, grafică, ilustrație de carte, decorațiuni interioare în frescă- Colaborează cu Marcel Iancu la decorarea unor clădiri construite de acesta în București.

Cu o sensibilitate deosebită Margareta Sterian se afirmă ca poetă și ca traducătoare de poezie fiind prezentă în mai multe volume de traduceri de poezie și într-o antologie de poezie americană modernă. În 1979, i-a apărut volumul de proze autobiografice "Oblic peste lume".

A fost căsătorită de două ori, prima dată cu un tânăr bancher din Ploiești. Căsnicia aceasta, descrisă în volumul "Castelul de apă" a lăsat-o fără zestrea substanțială pregătită de tatăl ei, negustorul Weinberg din Buzău. A doua căsnicie, cu poetul Paul Sterian, un prețuit și renumit foiletonist din echipa lui Nae Ionescu de la "Cuvântul", i-a deschis accesul spre o altă societate și i-a stimulat cariera. Tatăl lui Paul Sterian, un medic foarte cunoscut în epocă, i-a sprijinit pe tineri să plece la studii la Paris. Acolo, prima expoziție a pictoriței Margareta Sterian a stârnit ecouri deosebit de favorabile și cronicile inserate în ziarele epocii au vestit apariția unei noi stele pe firmamentul picturii românești.

Datorită realizărilor sale atât în domeniul artelor plastice cât și în cel literar, ea a cules aprecierile criticii.

Încă de la începutul anilor '30 Eugen Ionescu a fost entuziasmat de noua „stea” apărută în arta plastică românească.

Tot din acea perioadă datează și afinitățile ce se înfiripează între Margareta Sterian și Mihail Sebastian, afinități pe care unii încearcă să le explice prin rădăcinile paterne comune ce își au originea pe meleagurile Buzăului.

→ Continuare în pag. 18



## **SFINTE, BĂTRÂNE ȘI NOULE IERUSALIME PSALMODII**



Melania RUSU CARAGIOIU

*Să mergem la Ierusalim  
Cu toții,  
Cu toții.  
Un imn să-i cântăm Dumnezeuui viu,  
Să ne plecăm genunchii și fruntea*

*îmbrățișând zidul cel sfânt.  
Palmele noastre să cuprindă credința,  
iubirea, speranța  
ce ies din vechile dale.  
Tu, Doamne, din largul Tău cer ne privești;  
Ne iubești în adulara noastră, umilă, spre Tine.  
Tu ne-ai dăruit totul,  
Noi îți dăruim Ție doar clipe.  
Tu ne mai lași să trăim.  
Ne vezi neputincioși,  
Mici în credința noastră,  
Dar ne iubești ca un părinte  
Preamare și Veșnic îngăduitor.  
Veniți să intrăm sub bolțile sacralului Templu !*

*Aici, Tu Doamne sălășluiești ca în ceruri:  
Îți simt bunătatea și sfințenia mâinilor Tale.  
Tu binecuvintezi credința mea  
și îndulcești arzimea suferinței mele.  
Aș vrea să nu mai plec de sub bolțile Tale.  
Aici sunt ocrotită, sigură, fericită cum n-am mai fost.  
Doamne, Dumnezeuule,  
îți mulțumesc că nu m-ai alungat  
în netrebnicia mea.  
Îți mulțumesc,  
nu din buzele care deseori au greșit,  
Ci din sângele inimii mele,  
care azi bate ca o pasăre speriată.  
Mă așez pe o lespede sfântă.  
Toate lepezile sunt sfinte și toate sunt pașii Tăi.  
Ai făcut lungul drum al vieții cu noi,  
Drumul speranței până la Templul Tău.  
Acum ești gazda primitoare care ne învâluie  
în tămâierea Ta,  
În nemărginita Ta blândețe,  
îngăduință și ridicare din leș.  
Ierusalime-Templu,  
primește-ne sub bolțile tale pioase,  
Îmbălsămează-ne sufletul cu efluvii de credință !  
Iartă-ne Doamne, că nu știm ce facem !  
Primește-ne în gânduri curate, credința  
și umilirea orgoliilor noastre înguste,  
Primește-ne cu pocăința cea de pe urmă !*

→ Continuare din pag. 17

Unii critici de artă susțin că pictura Margaretei Sterian are afinități în linie și culori cu picturile lui Chagall și Duffy, nefiind distanțată de unele curente moderne precum expresionismul și suprarealismul. În opera ei se disting și influențele fantasticului folcloric național.

De plastica Margaretei Sterian au fost impresionați numeroși oameni de artă, scriitori și critici de ieri și de azi din ale căror aprecieri am spicuit doar câteva pe care le redau mai jos.

Marin Sorescu: „În pânzele Margaretei Sterian este o lume miraculoasă și realistă ce te absoarbe și te fascinează”.

Petru Comarnescu: „Desenele doamnei Margareta Sterian posedă o grație a nervozității, căci liniile sale subțiri, fine, circulare dau mișcare și jocuri de nespuse farmec, constituindu-se apoi, pentru privitor, într-un fel de instantanee ale unei vieți cosmice prinse în toiu ei așa cum a făcut și Brueghel cu oamenii și Vlaminck cu peisajul urban lipsit de ființe. Peisajul urban înviat de ființe mici și depășite de el capătă la Margareta Sterian ceva din tristețea contemporană, din simțământul sălbăticiunii omului față de mediul construit de el și pe care nu-l mai poate stăpâni”. („Rampa”, noiembrie 1932)

Amelia Pavel: „Universul multicolor, de instantanee și incertitudini, de bucurie aparentă dar și de melancolii ascunse, al carnelurilor, nunților, sărbătorilor de tot felul care stăruie în picturile Margaretei Sterian, este un univers tolerant față de joc și chiar farsă, cărora știe să le

extragă mereu tâlcurile tainice și să le înțeleagă valoarea simbolică. Scenele cu obiceiuri folclorice românești, uneori iudaice, cel mai adesea fără identitate precisă, poate tocmai pentru a le sublinia substanța umană pură, desprinsă de contingențe, au fost comparate cu viziunile lui Chagall. Există într-adevăr, pe undeva, o înfrățire în spirit între cei doi, totuși deosebirea de tonalitate sufletească e accentuată. În timp de la Chagall, vitalitatea se afirmă atât puternică încât până și substratul meditativ, dacă nu chiar trist, al câte unei imagini, devine stenic-serios, la Margareta Sterian aceeași vitalitate genetică se desfășoară grațios, agrementată de surâsuri complice, îngăduitoare și cu melancolie. De aceea apare mai curând tentația de a o compara pe Margareta Sterian cu Paul Klee nu direct iconografic-în puținele cazuri în care și el s-a oprit, metaforic în special, asupra jocului simbolic al deghizării-ci pentru asemănările pe latura umorului subtil, al spiritului jucăuș și înțelept în același timp”. (Revista 22, decembrie 1993)

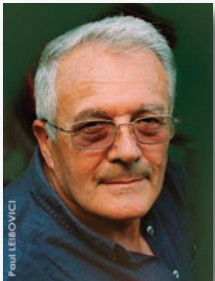
Margareta Sterian nu a părăsit atelierul, șevaletul și masa de scris nici nonagenară fiind.

A murit la 5 septembrie 1992 și a fost înmormântată, așa cum ia fost dorința, în apropierea bunicii, pe alea principală a Cimitirului Filantropia din București.

O fundație care-i poartă numele, decernează, din anul 1993, premii pentru creație muzeografică și plastică, iar liceul de artă din orașul natal, Buzău, îi poartă numele.

În anul 1993 a fost instituit premiul „Margareta Sterian” al Muzeului Național de Artă al României.

## DESPRE PÂINE



Paul LEIBOVICI

„PÂINEA se dobândește cu multă trudă și sudoare dar când o descoperi, când o dobândești, îți aduce împlinirea mult așteptată, acea liniște și lumină sufletească care îți șoptește că nu ai trăit degeaba”.

Pâinea trebuie privită nu numai ca un aliment ce hrănește trupul adesea neputincios, pentru că, nu numai cu pâine va trăi omul, ci ea este doar un simbol al vieții. Așa cum grâul semănat putrezește, se transformă în pământ și aduce rod și omul în acest timp material trebuie să rodească, să se transforme în iubire, bunătațe. Au trecut mii de ani până ce Pâinea s-a realizat în forma pe care noi o cunoaștem azi, în zilele noastre. Prima era un terci de cereale. Egipteni din perioada antică obișnuiau să scufunde boabele de grâu și apoi să le usuce la flacără. Apoi, au descoperit că se poate îmbunătăți aroma, prin măcinarea boabelor, adăugându-le apă. Se pare că această operație a fost descoperită în anul 6000 î.e.n. Apoi tot egipteni au descoperit că amestecul semințelor cu apă se poate face de înaintea. Așa a început procesul fermentării care a dus la un aluat parfumat, care se mărea, crește cu timpul. După ce au descoperit procesul de coacere, egipteni au început specializarea „coacerea” și astfel au realizat peste 50 de soiuri de pâine. Materialul de bază a fost grâul și orezul care conține o cantitate mare de gluten și astfel se poate realiza pâinea mai tare, mai gustoasă. Materialul de bază, aluatul fermentat, se amestecă cu aluat proaspăt și se poate coace în orice moment. La început s-a copt pe grătare încălzite. Peste un timp – destul de lung s-a creat soba. În zilele noastre mai sunt unii care coc pâinea pe pietrele scoase din apa Nilului. Cu toate că și românii au copt pâine, comentatorii nu amintesc existența lor decât la începutul sec. II î.e.n. Brutarii erau sclavi. Dospirea pâinii a cunoscut, la rândul ei diferite faze. Aluatul crud era expus la aer pentru o perioadă lungă înainte de coacere. Erau două soiuri de pâine: unele în oală de pământ-penis testatis, și încă un soi denumit arttopicius. Descendentele acestor tipuri de pâine încă se mai consumă în lume. Spre exemplu: Tortila - în Mexic; Chapati - India; Poa Ping -

China; Turta oatcake - Scoția. De asemenea, pâine de porumb - Indian Johnnycaker - America de Nord; Injera - Etiopia. Pâinea nedospită a fost baza alimentară a multor civilizații timpurii. Sumerienii mâncau un tip de turte nedospite - orz; egiptenii din sec. XII î.e.n., consumau pâine „Ta”. Două soiuri de grâu creșteau pe teritoriul egiptean; prioritatea o deținea o varietate de grăunțe care putea fi treierată fără ca mai întâi să fie coaptă-prăjită. O a doua, a fost apariția unui grâu cu un grad mare de proteine și astfel se putea prepara o pâine care creștea. În Grecia antică - sec. IV î. e. n. a apărut pâinea datorită relațiilor între Egipt și Grecia. Pâinea deține două proprietăți distincte: prima proprietate depinde de soiul de grâu care putea fi treierat și fără ca boabele să fie prăjite; O a doua a fost apariția unui grâu cu proteină care conținea gluten. În acest mod s-a putut prepara „pâine cu crește”. PLININ cel Bătrân a scris: popoarele din nordul Gali și din peninsula Iberică au folosit spuma de bere pentru a produce O PÂINE MAI UȘOARĂ. Într-o parte a lumii antice unde podgoriile de viță de vie erau dezvoltate, acestea formau o pastă compusă din suc de struguri și făină care era lăsată să fermenteze sau tărate de grâu care se muiau în vin, pentru ca aluatul de pâine să dospească. Despre tipuri de pâine din era antică se poate citi cartea „Deipnosophitae” de Athenaeus. Tot egipteni au descoperit SOBA-care era fabricată din pământ lutos extras din NIL. Două proprietăți a unui soi de grâu ar putea fi exprimate: unul a căror boabe ar putea fi prăjite; cea de a doua - boabele cu proteină fermentate de glucoten. În antichitate s-au folosit ambele soiuri. Pâinea noastră cea de toate zilele - în fond e vorba de o necesitate elementară a vieții zilnice, a omului. Pentru ca omul să supraviețuiască are necesitatea unei hrane, atât materială cât și spirituală. Pâinea, este chipul manei care ne-a fost dăruit. PÂINEA în literatură: Expresia populară „A pune în pâine” arată că omul se poate bucura de gustul alimentului de bază al existenței după ce-și găsește un rost în viață, după ce i se deschide poarta spre viață și-și câștigă hrana. Expresii care conțin cuvântul „PÂINE”: 1. A fi bun ca pâinea lui Dumnezeu; 2. A se vinde ca pâinea caldă (a vinde foarte repede); 3. A-și câștiga pâinea-a dobândi prin muncă, existența. 4. A lua cui va pâinea - a lipsi pe cineva de posibilitatea de a-și câștiga existența; 5. A avea o bucată de pâine - a avea un minimum de existență; 6. A mânca toți o pâine - o conviețuire minimă; 7. A mânca pâine degeaba-a fi fără folos; 8. A băga - scoate pe cineva din pâine - a angaja - a concedia; 9. A nu gusta nici sare cu pâine-a fi zgârcit; 11. A pune mâna pe pâine și cuțit-a avea la îndemână toată puterea. De asemeni am găsit și în muzică o temă legată de „PÂINE: SIMFONIA PÂINI”.



## COLAJ LIRIC

# Poezia Săptămânii ITHACA



Germain Droogenbroodt



## LA CAPĂT DE DRUM LUNG

*Mă așez pe balcon și scrutez noaptea.  
Mama îmi spune că nu are rost să cad  
așa pe gânduri.  
Mișcă-te, fă ceva, obișnuia să strige la  
mine.*

*Dar eu n-am fost nicicând dotat cu  
talent pentru fericire.  
Noi doi am fost mereu extrem de  
diferiți,  
și niciodată nu ne-am înțeles.*

*Totuși, ceva există, un lucru despre  
care pot doar atât să  
spun:*

*Când, la răstimpuri, simt cum mă  
apucă dorul de ea,  
deschid dulapul cu hainele ei  
și mi se pare că ajung pe un alt tărâm*

*la capăt de drum lung  
unde, în fine, pot să mă așez.*

*Pare absurd, dar, pe întuneric, simțind  
acel miros,  
sunt sigur că nimic nu ne desparte.*

**FABIÁN CASAS**, Argentina, 1965  
Traducere: Germain Droogenbroodt și  
Gabriela Căluțiu Sonnenberg



## AU ÎNFLORIT MACII

*Au înflorit macii  
luminând buzele primăverii  
cu al lor roșu nebun  
de zefir sărutați  
petalele-și desfac tot una câte una  
într-o înflorire revărsată din inima  
pământului  
picură sângele sufletului în vene  
pentru a spori iubirea cea de mâine.*

**AGRON SHELE**, (Albania - Belgia)  
Traducere: Germain Droogenbroodt și  
Gabriela Căluțiu Sonnenberg



## PRIMUL CÂNT

*Câmpul s-a dus  
văzând cum omul  
se clatină încordat.*

*Adânc e abisul ce se cascadează  
între măslin și om!*

*Jivina cântătoare  
e animal capabil  
să plângă și să prindă rădăcini,  
cu gheare renăscute.*

*Gheare tandru îmbrăcate*

*în frăgezimi de flori,  
ce sfârșesc despuiate  
în crudă goliciune.*

*În mâini ele îmi trosnesc.  
Copile, fugi de ele!  
Căci gata-s să le afund,  
să ți le înfig degrabă  
în carnea diafană.*

*Tigrul s-a întors.  
Ferește, că te omor!*

*Azi, dragostea e moarte,  
iar omul, după oameni gonește.*

**MIGUEL HERNÁNDEZ**, Spania, 1910 –  
28.3.1942

Traducere: Germain Droogenbroodt și  
Gabriela Căluțiu Sonnenberg



## URME

*Furtuna s-a potolit:  
alge întrețesute  
prin nisipul plajei,  
urme ale urgiei  
frânte la pământ.*

*Însă, în alte locuri, răul nu încetează,  
case ard întruna,  
iar la pământ, zac  
nu alge, ci trupuri,  
urme de război  
îmbibate în sânge.*

**GERMAIN DROOGENBROODT**  
Traducere: Germain Droogenbroodt și  
Gabriela Căluțiu Sonnenberg



## POEME

Evelyne CROITORU

### *Sprijinirea pe vorbe*

*Alunecăm în plan secund.  
Așezăm orice surâs  
în vitrină  
să nu-l uităm.  
Mimăm o clipă  
jocul nepotichirii.*

*Monoton  
repetăm  
sprijinirea pe vorbe,  
coatele-s  
sprijinite pe disperare.  
Apune o lume.*

### **Strai**

*M-am dezbrăcat  
de vechiul strai,  
amurguri  
și melancolie  
și-nveșmântat în  
broderie  
de cânt suav  
și flori de mai,*

*voi arunca  
cu praf de aur,  
tu să mă vezi în noul strai  
și gându-mi,  
vis în care stai,  
ca raza să lucească-n plaur.*

*Întors din încotro mergeam  
te-am aninat  
de-a mea suflare  
am contopit  
și cer și mare  
și-am devenit ce nu eram.*

### *Dor nespus*

*Și poate că ne-am întâlnit  
cutreierând Calea Lactee,  
într-un fuior de infinit,  
eram bărbat, erai femeie...  
Și poate că am învățat  
să ne iubim zburând, ca fluturi,  
mileniile-am dezbrăcat  
și ne-am făcut din ele scuturi,  
prin galaxii am colindat,  
în zbor de gând arzând ca stele,  
cu norul alb ne-am scuturat  
și ploaie-am fost și stropi de rouă,  
din molecule-am renăscut  
iubirea în iubire nouă.  
Doi maci frumoși,  
aprinși în foc,  
cu sete de ființe vii,  
purtând în amintirea lor  
un dor nespus de galaxii.*

### **Risipind**

*Păsări gri  
cu țipete sparte,  
posomorâte  
ca luna în zori,  
talazuri  
ce fumează-n noapte,  
îmi sunt gândurile  
uneori.*

*Alteori,  
fără seamăn grădină,  
mângâierea-n lumină  
a ierbii,  
blânda strălucire-a amiezii,  
când îmbată  
izvoarele  
cerbii.*

*Risipind  
viitor și trecut,  
topite-n simțiri  
și-ntrebări,  
catarge-n furtună –  
tribut,  
pe-al meu curcubeu  
de-așteptări.*

### **Peșitorii**

*Când valul sărută  
piciorul, fecioară,  
din ochiul amiezii  
vânt tainic  
strecoară  
sub bluza subțire  
gând lacom,  
de mire.*

*Se-ntrece cu valul  
ce tainic te-mbie  
să-ți cânte pe coapsă  
cu susur domol,  
și-n unda încinsă  
de tine, fecioară,  
dă vântul  
zburdalnic ocol.*

*Te bucuri  
și stropii mai vii,  
jucăuși,  
cu valuri și vânt  
se-ntețesc...  
Răcoarea promisă -  
pe-a ta tinerețe – fecioară,  
spre-adânc  
o peșesc.*

# ÎNTÂMPLĂRI ÎNTRE FRĂȚI

Vasile PREDESCU



Frații Ion și Gheorghe, de mici copii, au fost crescuți împreună, având vârste apropiate, formând o echipă. Surorile, șapte, se grupaseră în funcție de obiceiuri,

priceperi și vârstă.

Când mama pleca să rezolve probleme de familie, în lipsa ei, desemna pe sora noastră mai mare, Andreiana, să guverneze surorile și frații. Ea nu mai făcea parte din echipele formate din fete și băieți. Toți frații și surorile o periferizau, pentru că ea îi păra pe toți, crezându-se guvernantă, dând raportul mamei. Lui Ion și Gheorghe nu le convenea situația, fiind băieți. Abia așteptau să plece mama de acasă și să-i dea o corecție, sorcovind-o cu niște nuiele.

Între Ion și Gheorghe, apăruse un apelativ, „nea Andrei”, auzit de ei de la vecinii din sat, adresându-i-se tatălui nostru. Toate prostioarele erau așa de bine gândite de amândoi, încât o uimise pe bunica noastră din partea tatălui, „lea Anica”. Aceasta era o femeie ermetică, foarte curioasă. Prin comportamentul său, pe frați îi făcea foarte curioși, ascunzișul bunurilor ei din casă. Lea Anica era o femeie subțirică, cu un accent curat verbal, foarte categorică, destul de grijulie și adunată pentru viața ei (gen hârciog).

Într-o bună zi, cei doi frați s-au gândit să facă o șicană. I-au luat mâncarea ascunsă în masă (un dulap cu două uși) și i-au băgat acolo, pisica. Masa avea un sertar mare și două uși jos, care se deschideau lateral, prevăzute cu două rafturi, unde-și ținea mâncarea.

Ca să se distreze, văzând-o ca pe o hârcă, pe care n-o suportau, unul dintre ei a urinat în scurteica ei (o haină lungă făcută din lână de oaie). Intuind că pisica a făcut acest lucru, au băgat-o în scurteică. Pentru ei pisica era factorul justificativ ce le apăra prostiile.

Toate aceste invenții inocente se reflectau negativ asupra mamei și o apostrofa într-un mod categoric:

– Leano, ai grijă de dracii ăștia de copii! Mi-au umblat și mi-au furat mâncarea și ca să nu-i bănuiesc, mi-au băgat pisica în masă.

Cei doi frați o pândeau când pleca de acasă. Unul dintre ei zicea:

– Hai, nea Andrei, să vedem ce mai găsim bun la bunica!

– Gata, nea Andrei!

La treburile gospodărești frații mei răspundeau prompt. Aveam cal, căruță, vaci, oi, rațe, găini, porci. Acestea toate contribuiau la hrănirea naturală și foarte curată a celor zece copii.

Într-o zi de primăvară, tata i-a rugat pe băieți să care bălegar cu căruța, pentru îngrășarea locului din spatele casei. Trebuie să amintesc că la o distanță de 700 de metri se afla un deal însorit, pe care părinții mei plantau butuci de viță de vie. Toamna, grijulii, selectau strugurii pentru a da buchet vinului. Vinul era făcut pe sortimente: roșu, alb, negru. De la tata auzeam că vinul negru era „puterea ursului”. Frații mei aveau acces la pivnița în care se afla, știind unde pune tata cheia de la beci.

Pentru că trebuia să care bălegarul (încărcat, descărcat), luau câte o oală de pământ cu vin negru. Eu eram pe lângă ei. Mă așezau pe inima căruței și mergeam cu ei la câmp. Gheorghe, care era mai hazliu, mai pontos și mai inventiv la prostii, zice:

– Ia Vasile, ia și bea!

Vinul era gustos, bun. M-am trezit amețit și le-am zis:

– Fir-ați ai dracului, m-ați îmbătat!

Gheorghe, cum îi era firea, se amuza. La fel și Ion. Mama, din întâmplare, a văzut situația. S-a declanșat scandalul:

– Ce i-ați făcut măi, dracilor, i-ați dat să bea?

– Nu mamă, nu i-am dat, zise Gheorghe!

– Păi, nu-l vedeți că abia se ține pe picioare?

Problema s-a terminat cu o ceartă materializată cu câteva nuiele. Așa s-a derulat îngrășarea terenului din spatele grădinii.

O altă grupare era reprezentată de surorile mele, Maria și Niculina. Cu toate că erau rivale, ele se înțelegeau ca surori, dar se și porecleau. Niculina îi spunea Mariei „Mița”, iar Maria îi spunea Niculinei „Lelea”, poreclă ce venea de la tușa noastră, Leana.

Aceasta avea un mers anormal, cu fundul cam într-o parte și o mai porecleau „Curcumeț” (cur sucit). Datorită porecelor, ceilalți frați le incitau. Odată ce creșteau, prindea rădăcină și rivalitatea între ele. Erau egoiste, erau mereu într-o competiție care se termina cu bătaie. Maria:

– Lele, tu speli mai bine ca mine? Dă-te la o parte, lasă că spăl eu, nu ca tine, vezi că lași lucrurile murdare!

Niculina, fiind mai mică, dar mai bine dezvoltată (era gena tatălui) și datorită eforturilor pe care le făcea în curte dar și la câmp, se contra cu Maria până la bătaie. Cearta era amplificată atribuindu-și reciproc cuvinte grele. Niculina către Maria:

– Mișo, te crezi mai deșteaptă ca mine? Hai să îți arăt!

A găsit la îndemână o oală de pământ pe care o foloseau la spălat și a lovit-o, spărgându-i oala în cap. Maria a ripostat și a dat și ea cu un băț mai gros (ciomag), lovind-o peste spate.

Locul de spălare era un refugiu după un dud gros, foarte bătrân. Aici se găseau vase din lut, albia în care se spălau rufe murdărite de cei zece copii. Aveau mult de muncit.

Andreița, sora cea mare a auzit conflictul, dar până să ajungă la ele, se terminase. Andreița era o fată subțirică, înaltă față de ceilalți frați, dar slabă la învățătură. N-a reușit să absolute decât patru clase primare. Fiind cea mai mare dintre frați, mama o investea în calitate de coordonatoare a sarcinilor casei, când ea pleca de acasă.

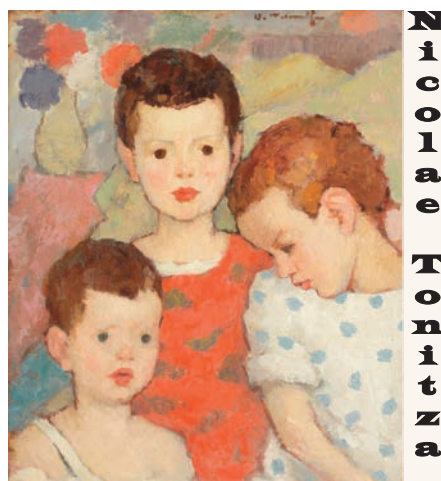
Fraților, care erau mult mai dotați ca intelect, nu le convenea să fie coordonați și conduși de ea. De aceea interveneau conflictele, de multe ori nedorite. Ea era cea care spunea mamei întâmplările nedorite dintre frați (ei ziceau că pârăște), dar tot ea era cea care stingea aceste conflicte. Din cauza comportamentului ei, frații îi deveniseră adversari. O urmăreau, atunci când greșea. Când mama îi cumpăra îmbrăcăminte, încălțăminte foarte scumpă, fetele erau foarte indignate. Nu realizau că era fată de măritat. La acel timp, fetele erau pregătite de către familie cu zestre compusă din foarte multe obiecte de interior. Ea mai avea un atu, că era foarte frumoasă, deci mama dorea să fie deosebită și bine curtată. Toate acestea conduceau la pregătirea ei pentru a-și lua aripi de zbor în viață. Conflictele dintre surori erau oprite de

Andreița, iar când venea mama, urma judecata corecțională. Tata ținea foarte mult la toți copiii, dar pe Maria și Niculina le alinta „caii lu’ tata”, pentru că muncile agricole, în majoritate, le făceau ele. Ambiția culmina. Ele au arătat părinților că sunt în stare să desfunde la cazma aproximativ 4000 metri pătrați de pământ, în ograda de lângă Poarta Dealu. Erau foarte vrednice. Iarna împleteau ciorapi, flanele din lână, după care le vopseau natural, cu plante. Guvernanta Andreiana nu prea era pusă la treburile gospodărești. Părinții noștri o pregăteau pentru măritiș, cumpărându-i zestre și îmbrăcăminte aleasă: pălării după moda franțuzească, mănuși foarte fine din piele de căprioară de culoare bej-gălbui, încălțăminte foarte scumpă. La sfârșit de săptămână, mergea la bal însoțită de mama și îmbrăcată foarte frumos. Purtând mănușile, ele au început să se decolorizeze. Mama obișnuia mereu să vopsească obiectele din lână executate seara la clacă. Odată, pe când vopseau lână, Maria și Niculina i-au sugerat Andreianeii ideea:

– Măi Andreișo, ai mănușile alea din piele de căprioară, tu n-ai văzut că s-au decolorat? Adu-le și bagă-le în tuci!

În tuci, vopseaua clocotea și ea a băgat mănușile. Curioasă, a luat o lingură ca să le scoată. Când mesteca, a constatat că nu mai erau mănușile. Foarte speriată, a băgat o strecurătoare ca să le scoată. Când: stupoare! Nu a scos decât două ghemulețe cât două nuci. Maria și Niculina s-au bucurat și au râs în hohote.

Sora Andreiana se decolorase la față, cu ochii holbați și parcă-i pierise glasul. După câteva clipe, a realizat nenorocirea și a început să plângă. Era un contrast pueril între bucurie și supărare.



N  
i  
c  
o  
l  
a  
e  
  
T  
o  
n  
i  
ț  
a

## CEL MAI FRUMOS AVRAM IANCU DIN SCULPTURA ROMÂNEASCĂ - DIALOG CU SCULPTORUL RADU AFTENIE

Anca SÎRGHIE



*Faptul că eroul nostru național Avram Iancu a fost un bărbat cu chip deosebit de frumos nu mai este o noutate. Tocmai de aceea, mulți pictori, dar mai ales sculptori s-au străduit să-i immortalizeze chipul. Creația sculptorului Radu Aftenie ni s-a*

*părut cu totul deosebită și de aceea am purtat cu Domnia Sa un dialog pe care ținem să vi-l împărtășim acum când la 10 septembrie 2022 se vor împlini 150 de ani de la moartea sa.*

**Anca SÎRGHIE:** Sunteți un artist internațional, în ciuda multor vicisitudini prin care ați trecut în viață, începând cu nenorocitul accident de tren din 1969 când ați pierdut piciorul stâng. Dumneavoastră, care iubiserăți fotbalul, ați abandonat sportul pentru a vă dedica sculpturii. Citesc în CV-ul din albumul lucrărilor dumneavoastră că la Burgas în Bulgaria, unde ați realizat la Tabăra Internațională creația în marmoră Fata Soarelui, având 2.80 m și o suspendare cutezătoare, ați fost declarat în 1977 Laureat al Simpozionului Internațional de Sculptură. Figurați în numeroase dicționare de artă. În reviste culturale sau de specialitate din țară și din străinătate se scrie despre opera dumneavoastră. Ați fost declarat „Om internațional” (1993-1997) de către Centrul Biografic Internațional din Anglia și ați primit „Placheta pentru recunoașterea eforturilor de realizare și de îmbogățire spirituală a Comunităților Internaționale” de la un for similar din USA. În anul 1995 ați fost declarat Cetățean de Onoare al orașului Cluj-Napoca. Fiicele dumneavoastră sunt realizate

din toate punctele de vedere. Mirela Aftenie Stancu, medic al medicilor, cum i se spune ca specialist în patologie, este managerul unui spital în USA. Cealaltă fiică, Cristina Aftenie, este artist ceramist în insula Creta din Grecia, unde activează ca profesor de ceramică, soțul ei grec având un magazin de suveniruri realizate din lemn de măsline. Fiecare dintre ele v-a dăruit câte un nepot. Aveți vreun motiv de neîmplinire?

**Radu AFTENIE:** De când m-am stabilit la Sibiu în anul 2008, mai mult ca înainte, mi-am focalizat creația pe figuri transilvane, dar nu toate au stârnit interesul publicului. Cu Andrei Șaguna, pe care l-am oferit Mitropolitului la Sibiu, mă gândeam că voi acoperi un gol, cel al unei statui reprezentative așezate în incinta Mitropoliei Transilvaniei, pe care el, Sfântul Andrei, o ctitorise. Mi s-a răspuns că Mitropolia nu are bani nici să acopere cheltuiala luminii ce se consumă în Catedrala Ortodoxă. Vedeți și dumneavoastră ce frumoasă este lucrarea, care a rămas în ipsos, iar Sibiuul nu are o statuie cu primul și cel mai mare dintre mitropoliții Transilvaniei. Cum este posibil?

**Anca SÎRGHIE:** Noi, sibienii, am fost foarte nedumeriți să aflăm că o altă creație foarte reușită, bustul lui Avram Iancu, pe care ați realizat-o în 2013 la comanda Societății Culturale „Avram Iancu”, a stat ascunsă ani buni sub un cearceaf în Biblioteca județeană Astra, în loc să-și găsească locul convenit în Panteonul transilvan din Parcul Astra. Care este povestea acestei lucrări?

**Radu AFTENIE:** Eu pe Avram Iancu l-am purtat în suflet. Am citit cartea lui Ioan Lupaș și altele ca să mă documentez. Fusesem anume în Munții Apuseni la o verișoară a mea, căsătorită cu un preot, ca să înțeleg lumea Iancului. Când am pornit șantierul, am întocmit multe schițe. Dorința mea era să fac o lucrare mai bună decât maestrul meu Cornel Medrea, care a creat un Avram Iancu pus pe Câmpia Libertății de la Blaj. Profesorul Mihai Racovițan, care și el făcea miniaturi din lemn cu chipul Iancului, mă sfătuia plin de emoție să nu uit să pun moțește căciula pe capul eroului meu. Într-o lună lucrarea a fost gata. S-a stabilit ca bustul să fie așezat la intrarea în Parcul Astra din Sibiu. Primarul Johannis a fost de acord cu locul stabilit spre bulevardul central. Comisia de la Ministerul Culturii, condusă de Csilla Hegedüs, secretar de stat, l-a respins, fără să înțeleg din ce rațiune. La Sibiu am vorbit cu noul primar, care mi-a dat o replică incredibilă: „Lăsați, că în Parcul Astra sunt destui români și fără Avram Iancu.” Și eu care așteptam, ca după atâtea monumente ale



personalităților sibiene să fiu făcut Cetățean de Onoare. Am constatat că nu sunt defel apreciat în orașul acesta, care mi-a devenit reședință.

**Anca SÎRGHIE:** Nici eu nu pot crede că vi s-a dat o asemenea replică oficială, mai ales că Sibiul nu excelează prin monumente. Socotesc că este loc și pentru alte personalități, indiferent de naționalitate, pentru că trăim într-un oraș cosmopolit, în care sunt respectate toate naționalitățile, fără excepție. Situația aceasta îmi amintește de bustul lui Mihai Eminescu, realizat în țară și transportat peste Atlantic din dorința românilor din New York de a avea într-un parc din metropolă simbolul identității noastre naționale. S-au făcut cereri după cereri la oficialități, dar nu s-a aprobat ca poetul național al românilor să figureze într-un parc american. Așa se face că eu am văzut acea creație în pridvorul Bisericii ortodoxe Sf. Maria din New York. De mai mulți ani, bustul lui Mihai Eminescu este plasat în Consulatul General al României la New York, însă nu a ajuns într-un spațiu public, cum proiectase ing. Cristian Pascu, președintele Societății creștine „Dorul”, care a izbutit să ducă monumentul în metropola americană. Eu credeam că așa ceva este posibil numai într-o țară străină, deși nici acolo nu este firesc să se manifeste o asemenea obtuzitate. Totuși: Ce s-a întâmplat cu Avram Iancu cel așezat sub cearceaf în Biblioteca Astra? Câți ani a stat acolo?

**Radu AFTENIE:** În 2018, generalul Ghiță Bârsan s-a interesat de lucrarea mea și a solicitat-o pentru Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu. Au așezat-o pe o alee împădurită, pe aceeași linie cu Nicolae Bălcescu, realizat de sculptorul Marius Butunoiu, o apropiere simbolică, nu-i așa? Sunt conducătorii Revoluției de la 1848. Inscripția de pe soclu sună cu totul semnificativ pentru trăirea patriotică a lui Avram Iancu: „*Unicul dar al vieții mele fiind să-mi văd Națiunea mea fericită.*” Dezvelirea s-a făcut impecabil și emoționant tocmai de ziua patronului Academiei, în noiembrie 2018. S-a intonat Imnul de Stat al României, s-a defilat cu pas de front în fața statuii. Profesorul Mihai Racovițan a vorbit cu însuflețirea lui specifică. Am fost foarte emoționat. Totul este bine când sfârșește cu bine, nu-i așa?

**Anca SÎRGHIE:** Pe aceeași alee a Academiei este și monumentul lui Gheorghe Lazăr, realizat de sculptorul Pavel Mercea. Așadar sunt acolo trei corifei ai românismului despre care este vorba la cursurile de istorie militară, în care se insistă asupra Revoluției de la 1848. Eu poposesc în preajma acestor statui atunci când sunt invitată să țin conferințe pe teme literare sau de istoria

Transilvaniei. De aceea, știu că în lunile mai, iunie și noiembrie în fiecare an, Academia are manifestări devenite tradiționale, care se desfășoară, după caz, chiar și în fața acestor monumente. În acest an, la 10 septembrie se vor împlini 150 de ani de la moartea lui Avram Iancu și de pe acum se proiectează activitățile artistice educative ce se vor desfășura la eveniment, de la care nu va lipsi ceremonialul militar de la monument. Fără să fie expus într-un loc public, care să-l pună la dispoziția tuturor cetățenilor și turiștilor, monumentul lui Avram Iancu este valorificat într-un mod mai ținut pentru studenții militari. Dar Academia are și o bibliotecă modernizată și, mai ales, un muzeu militar excepțional. Stimate maestre Aftenie, rotesc privirea în casa dumneavoastră atât de primitoare și văd câteva lucrări în formă de proiect care așteaptă. Sunteți un sculptor harnic și sunt impresionată să văd în atelierul dumneavoastră cât este casa atâtea personalități sibiene. Autoritățile locale cunosc asemenea proiecte?

**Radu AFTENIE:** Să nu mă bănuieți de nepăsare. Așa cum sunt de greu la deplasare cu handicapul meu locomotor, am urcat în mașină bustul lui Constantin Noica și l-am transportat la Păltiniș. Consideram că locul lui este acolo. Am vorbit cu Mitropolitul Streza, dar nu l-a acceptat. Din lucrarea mea dedicată lui Andrei Șaguna, două machete stau aruncate într-un depozit. Vedeți și dumneavoastră ce proiect minunat este Șaguna și la Sibiu lipsește o asemenea statuie. Desigur că Mitropolitul Bartolomeu Anania este gândit pentru Cluj-Napoca. Tot așa, statuia Mitropolitului Nicolae Ivan. Arsenie Boca este o altă machetă reușită. Nicolae Titulescu va fi comemorat zilele acestea. Tocmai l-am terminat și pe Nicolae Densușianu, o altă personalitate care nu trebuie ignorată. Uitați-vă la mine, am încă sănătate și vreau să muncesc.

**Anca SÎRGHIE:** Așadar, sunteți apt și doriți să lucrați în continuare. Iată concluzia cu care vom încheia dialogul nostru, în care mi-ați făcut mărturisiri impresionante. Eu vă mulțumesc pentru timpul acordat. Sigur că veți mai primi comenzi după ce în țară și în lume se mai liniștesc apele. „*Nimeni nu-i atât de fără minte încât să prefere războiul în locul păcii; căci în timp de pace copiii îngroapă pe părinți, iar în timp de război părinții pe copii.*” sunau cuvintele pline de înțelepciune ale lui Herodot în antichitate și de atunci nimeni nu a contrazis acest adevăr. Să sperăm că războiul din Ucraina va înceta cât de curând. Muzica artelor se poate auzi doar atunci când încetează zornăitul armelor.

## POEME

Ionuț CARAGEA



### Aripi din cârje

*lumea aceasta  
este un doar tunel străbătut  
de inimi în cârje*

*o oglindă ne așteaptă la capăt  
o oglindă în care ne vom dezbrăca  
de tot ce este inutil  
ne vom dezbrăca de propriul nostru  
lătrat  
de rânjetul cel mai perfid  
de costumul pe care l-am iubit cel mai  
mult!*

*cine ești tu, muritorule?  
cine ești?  
ascultă cum gălgăie sângele meu  
ascultă cum umple paharul inimii  
pe care doar durerea îl bea  
până la fund!*

*cinste ploii care-și lasă ochii să cadă  
în mâinile orbilor  
cinste pasării care nu obosește  
niciodată să fie pasăre  
cinste salciei care plânge tăcut în  
brațele râului  
cinste pietrei care este mereu fericită  
cinste fulgerului care scrie direct cu  
lumină  
cinste ierbii care niciodată nu se  
răzbună  
pe cel care-o strivește!*

*cinste gândului care sfredelește  
ca o rădăcină în abis  
pentru a hrăni poezia  
cinste inimii care din cârje și-a făcut  
aripi!*



### Un alt anotimp

*era un anotimp  
cum nu mai fusese vreodată  
un anotimp al amintirilor răsărite  
din cortexul cerebral  
un anotimp al oglinzii  
care mă-ntâmpina cu alt chip  
spunându-mi că moartea  
este de domeniul trecutului  
un anotimp al florilor  
care surădeau printre cuvinte  
al păsărilor care se întorceau  
din tărâmurile necunoscute  
pentru a rămâne definitiv  
în cuibul inimii*

*era un anotimp  
al viselor împlinite  
al iubirilor neprihănite  
un anotimp fără spaimă, fără durere  
un anotimp în care fereastra  
se deschidea tocmai în centrul  
universului  
un anotimp în care acele de ceasornic  
împleteau un nou sens  
pentru mine și pentru toți ceilalți*

*dar ceva s-a-ntâmplat  
din cer a-nceput să plouă cu foc  
totul ardea fără să mai poată renaște  
arborii nu mai aveau timp  
să-și plângă crengile rupte  
rădăcinile plângeau, copiii plângeau  
ascunși printre rădăcini  
blocurile tușeau cu sânge pe străzi  
străzile șuierau precum șerpii arși de  
vii  
cuvintele de altădată fuseseră  
înlocuite de gloanțe  
oamenii întâmpinau tancurile cu  
mâinile goale  
păsările erau înghițite de alte păsări  
de metal  
umbrele nu mai știau pe ce lume se  
află*

*un alt anotimp  
luase locul vechiului anotimp  
fără ca nimeni să mă-ntrebe  
dacă sunt și eu de acord*

### Primăvară bolnavă

*culoare gri de primăvară bolnavă  
zboruri frânte printre dărâmături  
flori cu petalele de cenușă  
oțel contorsionat  
aerul plângând din cauza lipsei de aer  
surăsuri retrase în spatele uniformelor  
militare*

*explozii zdrobind cântec după cântec  
inimi ca niște clopote răgușite  
coji de pâine înmuiate în lacrimi  
guri de foc mușcând din ultimul  
avanpost al ființei umane  
străzi ca niște râuri secate  
Mall-uri pulverizate  
amintiri în groapa comună  
îngeri decăzuți  
îngeri corupți de numărul atomic al  
aluminului  
soarele ca o gaură făcută de glonte  
umbre*

*pietre nou-născute alăptate cu sânge  
rădăcini fără frunze  
tulpini fără cuiburi  
mări populate de mine  
dimineți ca niște ouă stricate  
apusuri încărcate de spaimă  
luna ca o fiere bolnavă  
visele ca niște păsări în colivie*

*primăvară bolnavă  
primăvară jupuită de verde  
primăvară ca o rufă îmbăcșită de fum  
ca o zdreanță ciuruită de gloanțe  
ca o hârtie mototolită de cei care nu mai  
iubesc  
viața și poezia*

Poeme din volumul în pregătire  
„Căutătorul de amintiri”

## **ELENA ARMENESCU -THEODOR DAMIAN: „INSOMNIA CUVINTELOR”**



Mihai NEAGU BASARAB

Este vorba despre o ediție bilingvă de poezie tradusă în limba albaneză de către Baki Ymeri și tipărită de editura Amanda Edit în 2019, în cadrul Bibliotecii „Albanezul”. Autoarea și autorul poeziilor sunt personalități reprezentative ale liricii românești, fiecare cu o activitate prodigioasă și în alte domenii de afirmare profesională.

Elena Armenescu este și o distinsă doctoriță cu rezultate remarcabile în domeniul medical deosebit: cardiologie infantilă, acupunctură, ozonoterapie, iar părintele Theodor Damian combină activitatea duhovnicească și erudiția teologică valorificată atât în țară, cât și în Statele Unite, unde, în calitate de protopop a editat buletinul săptămânal al bisericii „Sf. Apostoli Petru și Pavel” din New York.

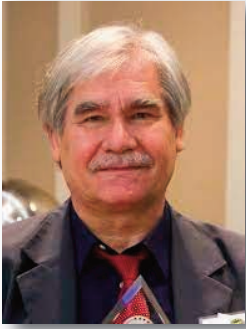
Prima poezie a Elenei Armenescu din acest volum, deja am reprodus-o în recenzie precedentă, astfel încât o prezentăm în continuare pe cea de a doua poezie de aici, intitulată „Poetul: Niciodată, lumina nu a pătruns/ Multiplicată/ În grădinile Semiramidei/ Ca în sufletul poetului.../ Mistuitoare flacăra/ Înzăpezită/ Într-o petală de dor/ Insulă cu zare de murmur/Cântec și vuiet astral,/ Care se apără/ Cu bumeranguri de lumină,/ Miez de întrupare/ Sub cerul dragostei,/ Țipăt drapat/ În tainice verbe mirate/ Mag ce aprinde furtuni stelare/ Știe să vindece frângerea/ Cu foșnet înflorit.” „Fluid tainic” este în același timp rugăciune către Tatăl Ceresc și poezie de dragoste, în ciuda faptului că, de regulă, poeta separă destul de strict cele două domenii lirice. Urmează mai multe poeme: „Parabolă”, „Ferestrele somnului”, chiar „Vitta simplissima”, în care poeta suferă neștiind ce caută, sau își ascunde sieși ceea ce ar vrea să afle, pe drumul spre inaccesibil sau spre un astru ascuns într-un presimțit vis al ei. Iată primele trei versuri din „Veghe protectoare: Hienă flămândă/ suferința mă adulmecă,/ m-ar mușca//...” Au fost selecționate în această plachetă de versuri poezii compuse în vers alb,

darde o virtuozitate imagistică absolut remarcabilă. Există o muzicalitate, o armonie, o nădărneală totuși savant ezitantă cum n-am mai întâlnit decât în volumele antologice ale poetei. Iată încă o poezie emblematică pentru stadiul înalt al creației la care a ajuns poeta:

„Traducătorul limbajului sacru:  
Artistul refugiat/ în grădinile raiului/ contemplă  
iedera porții//vigoarea și fragilitatea/ trăinicia  
forme/ arhetipul/ au pus stăpânire de dinți/ înfipti  
în pradă/ peste ochiul lui/ transfigurate toate sunt/  
din plămada dintâi// cuvântul/ cântul/ culoarea/  
piatra/ toate stârnite, strunite, clădite/ dărâmate,  
rezidite/ de mintea, ochiul și mâna lui/ a artistului/  
autoexilat.” Poezia „Ce aștept” și mai multe din cele  
următoare au rimă, măsurând ambițiile clasicizante  
ale Elenei Armenescu, ca, de pildă „Cântecul iubirii”, în  
care poeta aude venind din ea cântec de vioară; „„Cel  
mai sălbatec vuiet e în noi, delirant/ Ne-nalță și ne  
pierde miraculos, în neant”. Poeta se înfruptă cu  
nemărginirea, în sângele tânăr îi dansează dimineți. În  
dialog cu magicianul, simte cum „Granițele trupurilor  
se topesc amețitoare”. Și ultimele două versuri merită  
a fi reținute: „Din vecii vecilor și peste veacuri încă/  
Doar când ești vioară, Iubirea-n tine cântă!” În a doua  
parte a ciclului de poezii inclus aici, dialogul cu  
Dumnezeu are în vedere împliniri și neîmpliniri ale  
iubirii. Astfel de poeme sunt: „Mereu cu fața la cer”,  
„Rugă de mulțumire”, „Solilocvii”, „Contopire”, „Înzeire”.  
În această ultimă poezie citată aici, dragostea este un  
izvor neseecat și fascinant de suferință. Iubitul este  
perceput uneori și ca un zeu păgân, ca în prima strofă  
din „Vraja nopții: Magnificule, ți s-a prins luna/ În  
plete, în gene, străluce-n iris/ Și indiscretă se cațără  
nebuna/ Pe crestele de gânduri, de vis”. Oricâtă  
suferință ar produce, „Iubirea e un dar” din divin har,  
după cum mărturisește autoarea în ultimul vers al  
poeziei aici numite. În „Destăinuire”, poeta evocă  
amintirea primului iubit: „Un tânăr cu brațele pline cu  
visuri/ Care mă-mbia pe cărări împărătești.” În final,  
îl zărește seara la geam sub forma unui înger al  
Poeziei, „dulce povară/ De alungat amarul din inima  
albastră.” Și ultima poezie a grupajului este tot o rugă  
către Dumnezeu, intitulată „Sunt cupa din mâinile  
Tale”. Și aici, poeta își exprimă setea de viață, dorința  
de a trăi și de a medita, de a compune în continuare  
versuri. Din păcate, nu putem evalua calitatea  
traducerilor în albaneză, dar ilustrațiile reprezentate  
de fotografii alternând cu desene merită o evidențiere  
aparte.

La părintele Theodor Damian înclinația spre





poezia religioasă este încă mai legitimă. Chiar prima poezie din cele cu care e prezent în această plachetă se intitulează „Între un pustiu și o femeie”, personajul principal fiind Maria Egipteanca.

Urmează „Mă dor tălpile de cât drum” care merită integral citată: „Sunt un călător ciudat/ în această lume/ merg în spațiu pe un drum/ ce mersul mi-l creează/ dar pe care același mers/ mi-l strânge din urmă./ Mă dor tălpile/ de cât drum se strânge sub ele/ mă doare inima/ de câți nu pot să mergă/ pe urmele mele. Mă dor ochii de scrutat/ drumul dezghemuit în fața mea/ uneori am impresia că merg/ cu urma-mi înainte/ lăsând înaintea în urmă/ uneori mă simt/ ca un cioban lângă oi/ când moartea dă târcoale/ la turmă.” În poezia „Nu contează cine câștigă” se au în vedere savanții, cărora părintele Theodor nu le acordă mai mult credit decât merită. „Istoria între sfere curgând” e un mic poem în care elemente de geografie devin pretext pentru evidențierea unor adevăruri evanghelice. Și partea finală din „Stânenel arzând” navighează între filozofie lirică și teologie: „Toate încep cu ochiul acela/ lacom și crud/ care aduce lucrurile de la neființă la ființă/ privind/ Big-Bang-ul, ochiul și floarea/ marele sunet, lumina și arta/ de aceea spunea Meister Eckhart/ că omul este un fenomen acustic/ totul este acustic/ și

totul este lumină, lumină/ lacomă și crudă/ arta, joc de sunet și lumină/ o frumusețe eternă/ stânenel arzând/ întru toate câte au fost/ și or să mai vină.” Urmează mai multe poeme cu titlurile alcătuite din mai multe versuri: „Sunt eu însumi doar/ într-o clipă a unui anotimp”, „Ea! Liberă plutea peste grădini/ înnoptate/ limpede”, „mereu suind/pe o cruce a tuturor înnoptărilor/ acolo”, „mirosul greu al hălçilor/ de suflet/ înghețat”, din care vom cita un fragment și pentru a evidenția o inovație grafică a autorului care, în aceste poezii, se exprimă astfel: „prin vecernii misterioase/ ...eram abia la începutul lungilor ore și nopți ale iernii/ ...iar păsări de galben și negru/ tot întindeau lințolii în spațiul/ de peste amurg...”

Dincolo de inovația grafică, există în aceste poeme o mare tensiune interioară, uneori reținută, alteori descătușată, pe care o putem resimți și din titlurile acestor exuberante lirice. Ultima poezie este intitulată „Cumplita foame a cuvintelor/ foamea care”. Dincolo de varianta albaneză, ici-acolo apar câte două, trei versuri în engleză sau în franceză, preluate tot așa în traducerea lui Baki Ymeri, ca și când pe autor o singură limbă nu l-ar mai putea încapa. În încheierea acestei plachete bilingve de versuri, părintele Theodor prezintă modul în care l-a cunoscut pe traducător, acesta din urmă bucurându-se de o prezentare mai sistematică în textul care încheie această carte, intitulat „Bucureștiul interbelic” ilustrat în istoria unei familii albano române de Tiberius Puiu.

## Ferestre în palmă



Liliana TOMA

*DIMINEȚILE sunt ferestre de ținut în palmă. Prin ele văd strălucirea, pentru că am de partea mea umbra. Tresar și deschei două rânduri de ceruri, unul de zi și altul de noapte, unul pentru învelit și altul pentru iluzii. Diminețile nu se caută, nu se văd, dar se știu prin mine, pentru că-mi plâng și-mi râd în capilare, mă cer mereu în altă parte de timp, mă risipesc în desene abstract risipite pe la cântători...*

*Diminețile închid vise în podul palmelor și deschid orizont cuvintelor din gând. Prin ele adulmec jumătate din ce-aș fi putut să fiu ieri și-mi vindec treptele tocite de așteptări... Ferestrele din palmă m-au arătat cum nundrăznise visul în nopțile scaldate-n alb, m-au murit și m-au înviat prin toate curburile vieții... În fereastra din palma dreaptă mi-am pus în așteptare oglinda, iar în cea stângă, vârful inimii, să pipăie zorii...*

*Dimineți răsând în apusul nopții, cu tălpi de iriși bobociți în rouă, crestează tăcerile din mine în jumătăți de sferturi ce stau să nască drumuri ne-ncepute și cumini nemărginiri, de câteva ceasuri trecute de axul întâmplărilor din vis...dimineți ce urcă în improvizării de silabe până la ușa vorbirii, acolo unde gândul ațipește printre aripi, odihnindu-se pe-un strop de eternitate...*

*Diminețile mele – ferestre în buchet descântat de neodihna îngerilor plecați să cosească albastrul norilor... dimineți de umblet pe tavanul cerurilor, când Dumnezeu binecuvântă zările... dimineți cu tei înfrunziți în lumini scăpărate din lanuri de-argint, în care arhangheli murmură rugăciuni la umbra spicelor rodind întru cucernică mulțumire...*

*Dimineți – ferestre în palmă, cu poeme nescrise, vinovate de prea multe iubiri arse în jarul orelor ce-mpletesc ghirlande la glezna umbrelor din șoapte... În palmă se-adună dimineți sărutate de cântec respirat în ierburi îmbătate de nectar, altoite în lumini sorbite de-nalturi...*

*Diminețile mele din palmă – dezmierdări de migdală cu aromă de alge sărat-înspumate, poposind pe țărnul nopții, smerite și blânde, ca o litanie...*

## DE LA STÂNGA LA DREAPTA

**Gheorghe Andrei NEAGU**



Își începuse ziua sub imperiul plictisului. Ceața de pe drum îl obosise. Poleiul îi solicitase privirile peste măsură. Degeaba se freca acum la ochi, încercând să-și limpezească privirile. Nici nu se așeză bine la birou, că telefonul începu să

țârâie.

- Maxoda la telefon!
- Vai dragă, ce sobru ești!
- Eram aproape sigur! Trebuia să fii tu! Zi-i!
- Dacă era vreo fufă, rămâneai măcar sobru, dacă nu deveneai dulce...
- Hai, măi Ramona, zi-i odată! Arde!
- Arde dragă, arde! Că e vorba de mamița ta! Cică are treabă în zonă și trece și pe la noi!
- Ce treabă?
- Strânge fonduri pentru organizația aia, de salvat câinii!
- O caută moartea pe-acasă și ea umblă teleleu tocmai prin cea mai zgârcită parte din țară!
- Teleleu, neteleleu, dar diseară cinăm împreună!
- Și cu ce vine? Că doar n-o să mă duc cu mașina după ea!
- Nici vorbă Maxi dragă! Se descurcă ea. Ce avem, doi kilometri până-n oraș?
- Ramona fetița tatii, să știi că nici taxi-urile nu circulă pe poleiul ăsta!
- Poate până de seară se va topi și se va ridica și ceața!
- Nu cred și uite că uitam să-ți spun, dar merg cu băieții la o bere!
- Vezi cum ești? Dacă nu-ți dădeam eu telefon, nu mi spuneai nimic!
- Și de aia nu mai poți tu? Special nu ți-am spus, să nu-ți aduci vreun fuf!
- Vrei să fii mârlan!
- Nu iubito, vreau să fiu exact ca tine, când în loc

de binețe, mi-ai tras-o cu fufele!

- Hai, gata, că te întinzi la cașcaval! La revedere!

Felul lor de a se tachina îi unise cândva. Le făcuse chiar plăcere, apoi deveni o povară. Maxoda așeză telefonul în furcă cu aceleași mișcări lente, obosite, ca de om fără chef. Planșeta de lucru, luminată de neonul de deasupra capului, i se păru de-a dreptul ostilă. Întinse calculul pe ea, îl prinse în pioaneze, își desfăcu trusa de Rotring și începu să traseze linii și curbe asezonate cu cifre, numai de el cunoscute. Nici nu simți când veni pauza de prânz. Își scoase sandwichul și începu să muște din el, neglijent cu atenția îndreptată spre planșetă. Se săturase. Își dorise atât de mult să devină arhitect încât nu părăsise Institutul de Cercetări în Construcții Civile nici măcar atunci când i se restructurase postul. Acceptase cu lejeritate un post de desenator tehnic ce se vacantase prin pensionarea bătrânului cartograf Venturică. Pierduse și aproape jumătate din leafă. Noroc că își luase cu banii de la nuntă și cu ce mai împrumutase de la părinți un Renault 10 de toată frumusețea. Numai că atât Renault înlocuit cu Dacia cât și arhitectul Maxoda trecut la planșetă nu însemnau altceva decât trecerea timpului peste orizont lipsit de perspective. Se mirase că ceilalți arhitecți îl mai invitau la câte o berică atunci când predau un proiect sau sărbătoreau ziua onomastică a unuia dintre ei. Cel mai mult îl durea că la achitarea notei de plată el era trecut cu vederea. Dar și mai mult îl durea când unul dintre colegii de facultate, ajuns director îl pusese pe lista restructuraților. Fuma mult, ținând între dinți cartonul țigării, de parcă ar fi mușcat din soarta vitregă cu ură. Chiștoacele lui puteau fi lesne identificate pentru că erau singurele filtre mursecate de te mirai cum de nu fuseseră de-a dreptul devorate. Mustața i se îngălbenise, ochii îi erau mai tot timpul iritați iar vocea era atât de joasă încât numai el știe cum scăpase de insistențele dirijorului de cor de a-l avea printre bașii de care avea atâta nevoie.

- Salut Severine! Bă, n-ai uitat că după program mergem la groapă!

- Nu, nu! voi fii negreșit, îl asigură Severin Maxoda pe arhitectul al cărui nume trebuia să-l ude din belșug cu șampanie la sfârșitul programului, asta după ce mai întâi aveau să golească câteva sticle cu bere.

„Iar o să beau pișat de iapă? Își zise Severin cu amărăciune la gândul că trebuia să se urce la volan la întoarcerea spre casa din afara orașului, unde-și avea domiciliul și unde va avea plăcerea să-și întâlnească consoarta – Ramona – și pe mama mult iubită. La acest gând fața îi fu străbătută de un surâs

autopersiflator. Nu despre iubire maternă dar nici despre indiferență nu putea fi bănuț. Avea un fel de respect liber-consimțit prin care el arhitectul, fiul învățătoarei Hortensia Maxoda rămasă văduvă cam de timpuriu, fusese rînd pe rînd și cap de familie dar și copilul ei. Pe undeva Severin își reproșa la gândul că mama nu se recăsătorise. Numai atunci când îi dăduse un urmaș în grijă i se atenuase reproșul, pentru că toată maternitatea din sufletul ei se revărsă asupra lui Ciprian. Chiar și astăzi când Ciprian era un student răscopt pe băncile facultății, Hortensia nu prididea să-i alimenteze buzunarele mereu flămânde crezând că fiul nu știe ce face fiul. Și uite așa, din fiu în fiu, căci asta devenise și Ciprian, Hortensia se trezi angrenată în tot felul de activități caritabile, ce culminaseră cu asociația de protejare a animalelor, cu preponderență maidaneze. Și cum pe meleagurile natale, cam secătuiseră mușterii donatori, evadase cu peregrinările în orașul lui Severin și al Ramonei. Telefonul dat era de fapt o măsură de precauție ca să-i găsească acasă, în vilioșoara lor de la marginea orașului de unde aveau obiceiul să evadeze adeseori, de parcă ar fi fost la prima tinerețe. Ceața îi estompase, îi temperase entuziasmul pornirilor filantropice dar n-o făcuseră clientă la renunțare. Avea îndârjirea de care de multe ori se folosiseră pentru a răzbate în viață. Două, trei eșecuri n-ar fi făcut-o să renunțe la ideea de a strânge fonduri pentru apărarea maidanezilor. Numai că pe meleaguri străine mai avea un handicap, acela de a nu stărni interesul donatorilor pentru maidanezii din altă parte a țării în vreme ce maidanezii din preajmă erau lăsați la voia întâmplării. De aceea Hortensia își schimbă discursul promițând donatorilor un adăpost pentru maidanezii din localitatea lor. Poate așa avea să-i înduplece mai ușor.

- Severine, am plecat, îi strigă un coleg peste umăr, îndreptându-se spre ieșire.

- Vin și eu, spuse Maxoda cu un glas blazat.

Dacă ar fi fost să fie sincer, dacă l-ar fi întrebat cineva cât de mult își dorește, dar mai ales cum se simte el la aceste agape, ar fi răspuns cu sinceritate „ca dracul. Tot mai umilit. Tot mai plictisit. Flencănim, flecărim mereu despre aceleași lucruri. O să ajungem să regretăm comunismul”. Și cum mai avea puțin până la pensionare, Severin se lăsă dus de val. Își strânse calcul de pe planșetă, îl băgă în tub, iar tubul în fișetul mecanic pe care-l înțuie cu grijă. Obicei din vremea comunismului, când funcționarii de la biroul de documente secrete verificau pe nepusă masă siguranța nemaipomenitelor documente, apoi cu un gest reflex își luă pălăria și treniul și se îndreptă spre Renault-ul vechi ce-l aștepta în parcare a institutului. Ceața nu

coborâse. Era parcă mai groasă, mai pătoloasă, iar pe jos asfaltul devenise și mai sticlos. Băgă cheia în contact și după câteva încercări motorul vechi de câteva decenii porni strănutând gaze cu benzină nearsă pe țeava eșapamentului. Fumăraie ca la Trabant. Asta devenise mașina franțuzească adusă ca prototip de Ceaușescu în România. Încă de pe vremea aceea se spunea că francezii lui De Gaulle au dat un model depășit tehnic. Porni cu fereală de parcă ar fi mers în vârful picioarelor spre „groapă”. Asta era bomba la care bătrânii arhitecți se obișnuiseră să vină încă de pe vremea când erau stagiați, tineri și naivi. Parcă cu roțile pe trotuar încercând să nu stea în calea nimănui, mai ales că era aproape sigur că dacă ar fi venit cei de la dezapeziri în zonă i-ar fi zdrelit cu siguranță și la mișto antichitatea auto. Coborî pe treptele de la intrare în fostul beci evreiesc, devenit încă de pe vremea comuniștilor drept cramă și desfătare a papilei gustative cu licori bahice alese. Grătarul sfârâia undeva într-un loc ascuns iar fumul era aspirat cu miros cu tot de ventilatoare puternice de nici nu te prindeai unde anume se află.

- A, bine ai venit excelență!, îl întâmpină cu o veselie prefăcută colegii.

- Salut tot poporul băutor, zise Severin Maxoda aruncându-și pe un scaun pălăria și treniul.

- Pune-l mă la cuier, îl îndemnă unul dintre convivi!

- Tot aia-i se încăpățână el așezându-se pe același scaun unde aterizase treniul. Pălăria îi căzu pe jos.

- Tot aia-i! se încăpățână el așezându-se pe același scaun unde aterizase treniul. Pălăria îi căzu pe jos. Când își umplu gura cu berea dezalcolizată, pe chip îi apărură o grimasă sesizată deja și de convivi.

- Bă deși are gust de pișat de iapă, e și mai scumpă decât berea noastră!

- Ia și tu una ca a noastră! Ce noi nu conducem?

- Da mă, dar voi nu conduceți în afara orașului, unde nu e iluminat public...

- Vacs albina, crema puca! Mare lucru doi kilometri!

- Nu știu! Treaba voastră, dacă-mi sare vreo orătanie în față din liziera ce-mi străjuiește drumul către casă, automat că va trebui să suflu în fiolă, pe când voi mergeți pe străzi luminate, cu participanți la trafic civilizați...

- Ține-mă Doamne, sunt mai civilizate animalele din pădurea ta decât animalele din urbea noastră!

- Gata, nu mai insistați! Eu beau fără alcool și am să vă rog să mă lăsați să și plătesc, le tăie macaroana cu țafnă Maxoda.

- Beau direct din sticlă ca pe vremea studenției. Atunci se temeau să nu iau vreun sifilis de la pahare nespălate, acum se temeau de SIDA. Alte vremuri, alte pericole.

- Au venit fripturile! zise ospătarul, purtând pe vârful degetelor un platou de lemn pe care sfârâiau plitele încinse cu tot felul de bunătați. Pentru că asta era ultima modă în „groapă”, să ți se aducă friptura pe plite încinse. Dacă mai vroiai să-ți fie pătrunsă bine friptura o mai lăsați să sfârâie încă o vreme desfătându-ți narile cu mirosul dacă nu o făceai bucăți pe fundul de sub plita încinsă și o aveai în sânge.

Tăcerea se înstăpâni o vreme peste capetele lor, înfulecau cu grăbire, împrumutându-și unul altuia din porțile existente pe platouri, confirmând parcă zicala: ce-i în curtea vecinului e mai bun. După câteva minute, înfulecătorii își aduseră aminte pentru ce veniseră în groapă. Mai precis, unul dintre ei se ridică în picioare tușind semnificativ, adică dând de înțeles că are de spus ceva. Și avea. Câteva urări pentru cel sărbătorit veniră apoi în cascadă către cel sărbătorit și atmosfera se încinse tot mai mult. Atent, ospătarul puse câteva șfeșnice cu lumânări aprinse, pe masa alungită special sau după cum ceruseră anterior domni arhitecți. Din separeul în care își sărbătoreau colegul cu frenezie, răzbăteau din când în când râsete generale, uneori în hohote stridente, alteori într-o vermuială sonoră difuză. Ceilalți mușterii ai localului priveau cu îngăduință spre zona mai zgomotoasă, apoi se lăsa pradă muzicii, ce se auzea din difuzoarele pitite prin cine știe ce locuri.

Afară înserarea și ceața se înfrățiseră de-a binelea. Becul și firma localului abia de se mai puteau citi că există. Nici circulația stradală nu mai era atât de prezentă. Arareori câte un trecător trecea orbecând pe lângă zidurile caselor. Printre ei și o femeie. Era Hortensia Maxoda, necăjită și acrită de insuccesele pe care le înregistrase în demersurile ei umanitare. Aproape că îi venea să se întrebe ce căutase prin acele locuri, unde fusese de altfel avertizată că nu se dădea lumea în brânci cu sponsorizările. Pașii o purtau dincolo de firma de la groapă. Trecuse pe lângă mașina lui Severin, fără s-o vadă. Era ca o bufniță orbită. Din restaurant ieși alene într-un târziu și Severin. Râgâi mulțumit, satisfăcut și cu senzația că mai avea colegi lângă sufletul lui. Una peste alta se simțise bine. Trase de portiera mașinii neglijent și după câteva chei, rânji cu satisfacție la auzul motorului, care numai pocnea ci torcea de parcă ar fi fost recent scos de pe linia de fabricație. Când trase de volan să pornească de pe trotuar spre casă, realiză brusc că în fața lui ceața devenise de fapt o cortină. Puse ștergătoarele în mișcare pentru a avea senzația că poate vedea ceva mai mult. Și nu era o senzație. Ceața se așezase pe parbriz într-un strat gros, mocirlos, în care ștergătoarele

făcuse o spărtură. Porni cu trupul încordat și cu ochii mijiți de efort.

În vremea asta, Hortensia ajunsese deja la marginea orașului. Drumul avea să-i fie și mai cuprins de întuneric. Îl cunoștea. Mai fusese pe aici de mai multe ori, dar niciodată nu i se păruse atât de întunecat. Sentimentul de regret că nu luase un taxi se înstăpâni din ce în ce mai mult în cugetul ei. Lasă că nici nu se împiedicase de vreo unul cât colindase orașul în lung și lat. Așa că o porni voinicește spre inima lizierei de unde știa că nu putea să i se întâmple ceva neobișnuit. Pe asemenea vreme nici animalele nu ieșeau la iveală. „Ce bine ar fi dacă s-ar ivi vreo mașină”? se lăsă ea pradă unui gând încurajator pentru ce începuse să simtă în suflet față de pustietatea ce-o înconjura. De parcă i-ar fi ghicit cineva gândurile, de undeva din dreapta și din spatele ei se auzi un zgomot de motor, apoi se zăriră farurile unei mașini. „Dacă fac din mână mergând pe stânga, pe întunericul acesta n-o să mă zărească, zise ea, hotărându-se să treacă pe partea dreaptă și să-i facă din mână automobilistului rătăcit.

Făcu un pas, apoi încă unul și încă unul până trecu dincolo de mijlocul șoselei gata să ajungă pe dreapta și să facă din mână. Nu mai apucă. O izbitură îi frânse picioarele. Trupul zbură în aer și se așeză pe parbriz cu brutalitatea impactului. Șoferul frână târziu, deși nu avusese decât jumătate din viteza legală, impactul fusese extrem de puternic. Buimac, Severin se izbi cu umărul stâng în portieră, reușind să iasă afară din mașină. Corpul lovit era pe partea dreaptă a șoselei. Zvâcnea, horcăia, sângele începuse a inunda asfaltul. Severin își cuprinse capul în mâini. Era o femeie. De unde apăruse? Cum de nu o văzuse? N-ar fi putut să spună! După cum n-ar fi putut spune cine era. Se aplecă cu mari rețineri de chipul trupului doborât. Îi venise așa deodată să ia capul femeii și să-l sprijine cu brațele sale ca să nu moară. Ca să nu moară...



Nicolae  
Tonitza

## „SCHENGEN CULTURAL”



Martha Eșanu

Noua carte pe care ne-o dăruiește cunoscutul jurnalist și scriitor Dan Teodorescu este a 29-a, respectiv al 31-lea volum, din zestrea sa editorială.

Intitulat „Schengen Cultural”, volumul cuprinde între coperti 617 pagini de cronici ale

unor manifestări culturale din perioada decembrie 2021 – ianuarie 2022.

Apărut în anul 2022 la Editura PIM Iași, volumul este prefațat de comandorul Mihai Batog-Bujeniță, directorul Asociației Literare „Păstorel”, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași.

În prefața ce poartă titlul „O poveste care ar fi bine să devină mit”, scriitorul Mihai Batog-Bujeniță, după ce se referă, succint și pertinent, la starea financiară precară a culturii noastre în ultimele peste trei decenii, subliniază că „în fruntea unor evenimente sau realizări culturale se află, de regulă, oameni fără o recunoașterea oficială a preocupărilor, sufletești care-și sacrifică de bunăvoie timpul, modestele resurse financiare dar și inerentele preocupări familiale, slujind cu devotament precum Sfinții Doctori fără de arginți, Cosma și Damian, pe altarele improvizate ale Măriei Sale Cultura”. Între aceștia se numără și colegul nostru, inginerul constructor Dan Teodorescu, președintele USR-FINE, care după ce a ieșit la pensie s-a rededat unei vechi pasiuni, cea literară.

În prima tinerete, cel cunoscut de prieteni ca Dan Te, a debutat în presa locală, cam pe la 17 ani, cu poezii juvenile. De un număr de ani s-a alăturat mai vechilor prieteni din Asociația Literară „Păstorel” și la scurt timp a devenit ofițerul de presă al Asociației. Totodată a început și o intensă muncă de creație în domeniul reportajului cultural și sportiv.

Cele 29 de cărți editate în ultimii peste 6 ani stau mărturie a seriozității cu care Dan Te s-a implicat în domeniul cultural. El a preluat și destinele filialei locale a L.S.R. și i-a redat locul binemeritat în cadrul vieții culturale ieșene și românești deopotrivă. A extins legăturile cu alte filiale precum cele din Cluj, Chișinău și Cernăuți, organizând întâlniri de suflet care s-au bucurat de mult succes și de o largă participare.

De asemenea Dan Te a inițiat editarea unei reviste literare trimestriale, NORD EST CULTURAL, care s-a înscris rapid în peisajul cultural autohton și a generat o efervescentă creație în domeniu.

Dan Te, acest neobosit promotor cultural, organizează și excursii tematice, descoperă și lansează foarte tineri și talentați interpreți de muzică populară, instrumentiști, cupluri de dansatori.

Scrisă și editată în cel de-al 2-lea an al pandemiei, cartea „SCHENGEN CULTURAL” prezintă cititorilor o multitudine de

evenimente care fac dovada vieții culturale și în vremuri pandemice, vremuri de restriște.

În deschiderea volumului este prezentată o cronică a evenimentului memorial „Doru Dinu Glăvan, în Pantheonul presei românești” organizat de Filiala Iași a U.Z.P.R. cu sprijinul LSR-FINE, Cercului Militar Iași și al redacțiilor publicațiilor „Rezervistul”, „Eroii Neamului” și „Vocea Ta”, având ca parteneri media Radio România Iași și „Tele Moldova Plus”.

Evenimentul memorial a avut loc în ziua de 11 decembrie 2021 la Biserica Banu, „poartă a ortodoxiei ieșene spre Europa creștină, locul unde s-a săvârșit prima slujbă în Limba română” și a constat în comemorarea a 40 de zile de când vocea jurnalistului Doru Dinu Glăvan a tăcut pentru noi spre a se alătura celei a îngerilor, purtătorii de cuvânt ai lui Dumnezeu. Tot atunci, celui comemorat i-a fost conferită, post-mortem, Emblema rezerviștilor și veteranilor din Moldova lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Serviciul religios a fost oficiat de preotul paroh Bogdan Țifrea, ziarist al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, redactor-șef al Studioului de radio „Trinitas”.

În cadrul comemorării, personalitatea jurnalistului Doru Dinu Glăvan a fost readusă în memoria participanților de col.(r) Grigore Radoslavescu, președintele UZPR-Filiala Iași, și de scriitorul Dan Teodorescu, președintele LSR-FINE, care a dedicat volumul „Iași-Cultură, Spirit și Credință” memoriei celui comemorat, în amintirea clipelor petrecute împreună la Iași și București, unde au discutat mereu despre breasla jurnaliștilor români.

Prin plecarea lui Doru Dinu Glăvan la stele presa românească a pierdut un gazetar de ținută care a contribuit mult la formarea noilor generații de jurnaliști. A fost un om care și-a dedicat întreaga existență promovării comunității în care a trăit, un profesionist care și-a subordonat întreaga viață crezului său de jurnalist.

Despre cel mai recent volum al său, scriitorul Dan Teodorescu afirmă: „Această carte demonstrează totuși că românii au intrat de mult timp în Spațiul Schengen cu oamenii de cultură și cu manifestările culturale și istorice organizate pentru românii din Europa și din lumea întreagă. Pentru „dicii liberi”, acest volum transpune pe hârtia neuitării manifestările organizate în perioada decembrie 2021-ianuarie 2022 în România, Germania, Ucraina, Franța, Republica Moldova, SUA, Israel și Canada, autorul mulțumind prietenilor din lumea întreagă pentru relatările acestora care demonstrează că urmașii lui Mihai Eminescu și Cuza Vodă sunt oameni de omenie pe meridianele lumii și iubitori de cultură de bună calitate”.

Interesantul volum de față aduce în atenția cititorilor oameni deosebiți și evenimente diverse despre care puteți afla numai citindu-l.

Ca și precedentele scrieri ale lui Dan Te volumul este „o filă din letopisețul Iașilor vremurilor noastre”.

În încheierea prezentării mele reiau îndemnul făcut de scriitorul Mihai Batog-Bujeniță în finalul prefeței volumului: „Citește că nici nu-ți dai seama cât vei afla!”





## DIN NOU ÎN PRIMĂVARĂ - CU HORIA FURTUNA



Livia Ciupercă

Ne „prăvălim” prin iarba tufişurilor literaturii române și, vrem-nu vrem, ne întâlnim și cu Horia Furtuna, scriitorul, cel care nu s-a vrut și nu se vrea „fruct” gol. Și-a fost nevoie de cineva care să depună o muncă torturantă, călcând pe urmele omului, intelectualului și scriitorului Horia Furtuna. Avea dreptate Caliban, rostind: „În care colț de lume / Mai cauți adăpost? / Noi suntem de pe-acuma / Cu morții care-au fost”?! Despre care Caliban să fie vorba?

Firește, nu este vorba despre personajul mitic, jumătate om – jumătate monstru, și nici despre personajul lui William Shakespeare din drama *The Tempest*. Dacă veți parcurge prima monografie ce i-a fost dedicată, veți înțelege că scriitorul Horia Furtuna a operat în creația sa (dramatică, poetică, epică) și cu personaje din folclorul românesc, deopotrivă, din mitologia antică.

În viziunea poetului, nu întâmplător, Ariel – suflet stilat, va fi plasat, cu subînțelesuri de substanță, în antiteză cu Caliban – minte păgânească, lipsită de „moral și de prințipuri”, cum spune Nenea Iancu. În adevăr, de la debut (1904) și până-n pragul inevitabilului declin (1952), *The Tempest* l-a călăuzit pe juristul-poet.

Dacă l-ar fi înțeles, negreșit, contemporanii (cel puțin) i-ar fi pronunțat și i-ar fi grafiat, corect, numele de familie, moștenit de la bunicul patern, Furtuna (cu „a” final)! Merită să subliniem, totuși, efortul profesorilor Dumitru Micu și Theodor Sperantia care au îngrijit o ediție postum, *Balada Lunii*. Se întâmpla în 1967.

E drept, la acel moment, multă dezamăgire au acumulat doamna Maria Furtuna, văduva poetului, precum și criticul literar Dumitru S. Panaitescu Perpessicius. Și din acel moment, destinul manuscriselor poetului, restul ineditelor sale, vor contura și pecetlui drama pe care o concluzionăm, cu

mare-mare dezamăgire, astăzi, la șapte decenii de când sufletul poetului călătorește prin universul nemărginirii. De atunci, nimeni nu a mai vrut să se intereseze de personalitatea scriitorului. Și această maladică indiferență persistă și astăzi. Dureros de trist!

Și cum altfel ne putem explica, de ce o carte, considerată, pe drept cuvânt, Cartea lui Horia Furtuna (editată în anul 2020, bazată pe documente inedite, extrase din mai multe arhive din țară), ajungând pe masa unor sedii de specialitate, i s-a refuzat o cât de mică atenție?!

Pe cine să intereseze o trudnică muncă de cercetare de istorie literară, pe durata mai multor ani?! Și câtă energie consumată! Documente și pagini inedite, analiză și interpretare pe text etc. E drept, draga de tine, te-ai bucurat de câteva aprecieri, cu adevărat, de clasă. De aceea, recunoștință eternă, intelectualilor: Florentin Popescu (*Un scriitor uitat, readus în actualitate, „Bucureștii literari și artistici”*), Constantin Cubleşan (*În marea risipire de sine, „Tribuna”, Cluj*) și Adrian Lesenciuc, Președintele Uniunii Scriitorilor – Filiala Brașov (*Restituiri, „Libris”, Brașov*), pentru frumoasele gânduri formulate!

Nu e ușor să pătrunzi în intimitatea vieții unui om din alte timpuri! Iertare, Horia Furtuna!

Așa și-a fost „data”! Ce-i drept, cam de prea multe „date” avut-ai parte! Mult încercat și-n timpul vieții, cu sânge, și-n postumitate!

18 luni prizonier – într-un lagăr german, în inima Mării Baltice, în primul război mondial; într-un altfel de prizonierat, în postbelic, obligat, în decembrie 1947, să-ți semnezi „cererea” de pensionare, gata ticluită – drept răsplată că ai fost unul dintre fondatorii Societății Române de Radiodifuziune și ai apărut, cu viața, clădirea prestigioasei instituții, în timpul bombardamentelor americano-germane din 1944.

Ce a urmat? Înțelegem. Marginalizat, bolnav, fără drept de semnătură în presă, îngrijorat de familie etc... Și-nțelepenit a rămas și volumul de poezii, pe care-l pregătiseși... Iar în postumitatea anilor 1952-2000 și ceva, îmbrățișat în generoasa mantie a indiferenței. Abia în anul 2021, O sută și una de poezii, ediție a Academiei Române – te răsplătește!

La tăcerea celor 70 de ani care ne despart, din 1952 și până acum, în prag de primăvară, să dăruim iubitorilor de poezie acest poem postum:



## DIN NOU ÎN PRIMĂVARĂ

Horia Furtună

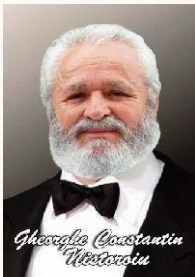
*Nu! Nu-i nimic în mine. În suflet n-am purtat  
Decât neobosita și vechea străduință  
De-a cuceri frumosul în viață nencetat.  
Mi-a chinuit simțirea superba năzuință  
De-a înfrunta vecia c-un gând înaripat!*

*Uitând de mine însumi, disprețuind mulțimea,  
Îmi făuream cu trudă și-n taină visul sfânt;  
Îi măsuram avântul, puterea, adâncimea...  
Dar aripa plâpândă a visului s-a frânt  
În mine, înainte de-a cuceri-nălțimea.*

*Dar frumusețea care n-am pus-o în cuvinte  
mi-a apărut în cale când mi-ai adus-o tu.  
Frumoasă ca și visul tu mi-ai ieșit nanite,  
Și-un freamăt lung de viață ființa-mi străbătu,  
Ființa mea setoasă de-o dragoste fierbinte.*

*În primăvara care se-mbie și mă-mbată,  
Eu simt că tu ești totul și eu sunt prea puțin.  
Eu sunt o amintire prin care, deodată,  
Răzbate iarăși viața cu cerul ei senin,  
Când ați privesc aieva făptura minunată!*

*Trecutul meu se-nfundă în noapte și în vis...  
Cu ochii de jărătec, cu mâna ta ușoară,  
Cu zâmbetul tău dulce, pe veci tu mi-ai deschis  
Cărarea care duce spre-o nouă primăvară,  
Și drumul care duce din nou în paradis!"*



## ARTUR GABRIEL SILVESTRI - PRIMĂVARA SURĂSULUI DIVIN

### Acrostih

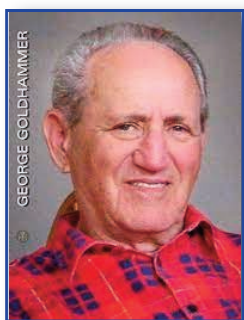
George Constantin NISTOROIU

*Arta lui era pretutindeni o selecție ca-n firea omului să covârșească lumina  
Razele ei să picure peste corola omului de creație într-un surâs de azur.  
Taina să i se pogoare peste desfătărilor statorniciei, desfășurându-și tulpina  
Universului jertfirii, ce și-o poartă cu demnitatea înălțării, zborului ce-l duce,  
Rugului aprins din suflet pe care pogoară slăvita Înviere din sacra lui Cruce.  
Geniul lui s-a-ntrupat cu iubirea de cer a pământului dac, îndulcindu-i amarul,  
Adevărul nu i-a fost nici hotar și nici culme peste care să nu se poată înălța.  
Bucuria i-a țâșnit peste pravilele creației, prin harul unde surâde mărgăritarul,  
Revelației vieții, din spinii ce dă cununii fiorul Tainei sublime. Surâs de Înviere!  
Iubirea lui s-a prelins din mirul unui sălaș serafic de înmiresmatele primăveri  
Eliberându-și patima peste care cântă zorile susurătoarelor izvoare de culori,  
LOGOSULUI, slujind și slăvind în revărsat de suflet din veșnicele sale comori.  
SILVESTRI s-a-ncununat pe rodul dăruirii dintre răsărit înspre azururi nesfârșite,  
IISUSULUI, ce-a netezit cărări din focul Lui de raze, minunilor ce-au fost făgăduite.  
Libertatea-i un Imn de laudă ce se-nalță dalb ca fumul de smirnă în zările senine,  
Veșnicia s-a-implinit în crezul Tainei divine și-n harul Frumuseților Sale carpatine!  
Esența vieții, lin curge din nectarul Revelației ce-i dă împlinirea de crez esenine.  
Sorbind cuvântul de slavă din LOGOSUL ce dă căldura luminii, cântecul dimineții  
Taina scrisului lui a pătruns adânc, înflorind în flăcări de spirit și liturgice zidirea.  
Razele lui sunt pentru noi ca mâinile Mamei ce-și strânge odorul la sânul vieții.  
Icoană-i e chipul său întru Cerul străbun. Aprinsă de-apururi primindu-i lucirea!*

Întru slavă cu smerite sacre cinstiri!

## **BANCA AMINTIRILOR SARCINA DE PARTID**

George GOLDHAMMER



Cu plăcere am scos din „Banca amintirilor” o nouă povestire comică al cărei erou principal nu eram eu... ci un important tovarăș activist al partidului comunist din acele vremuri. Mă reîntorc cu nostalgie la anul 1946, când aveam doar 17 ani, și retrăiesc

întâmplări plăcute și chiar amuzante.

În acea vreme lucrăm în micul atelier „Ioan Pop” unde se reparau tot ceea ce aparținea tehnicii acelor ani: mașini de scris, de calculat (manuale, desigur!), bobinat motoare electrice, reparări de radiouri, încărcări și recondiționări de acumulatori, etc., etc., etc...

Într-o bună zi intră în atelier un „tov” important de la partid și îl întreabă pe patron dacă știe cineva să conducă o motocicletă, doar că necazul mare este că motocicleta nu are acumulator!? Aceasta era o frumoasă BMW rămasă din război și care aparținea acum cu mândrie partidului! Comunist, desigur!

Deci directivele erau cum că... motocicleta noastră fără acumulator trebuia pusă pe picioare, pardon, pe roate, în cel mai scurt timp deoarece importantul tov activist trebuia să ajungă urgent în orașul Vașcău unde avea de îndeplinit o sarcină importantă. Însuflețit de anii tinereții m-am oferit imediat să rezolv eu problema, adică, atât acumulatorul cât și misiunea de a conduce motocicleta la destinația dorită.

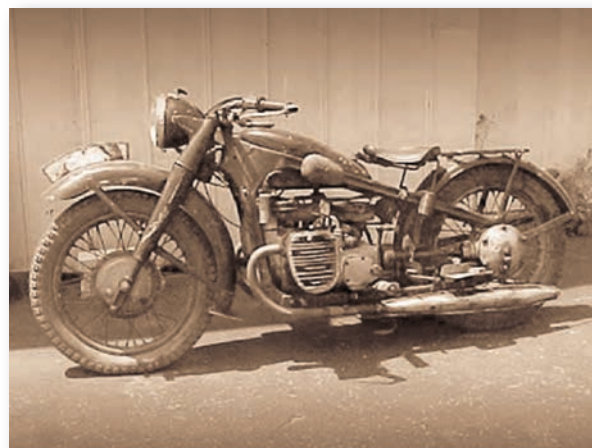
Am legat cu cureaua de la pantaloni, între cele două locuri de ședere pe motocicletă, un acumulator mai mic din bachelita, din cele aduse pentru încărcare, apoi am tras două fire electrice la bornele potrivite și gata, nu mai era nici o problemă. Motocicleta mergea Zeiss! Fericit, l-am invitat pe tovarășul activist să ia loc în spate. Nu prea ședea comod deoarece trebuia să țină acumulatorul între picioare... Dar în scurt timp am pornit la drum

trecând peste aceste impedimente ne semnificative!

Drumul Vașcăului nu era asfaltat în acea vreme. Era un drum de țară acoperit cu un strat gros de praf. Ba mai era și o zi de joi, zi de târg în orașel, drumul fiind înțesat cu multe căruțe care mergeau la „pas de cal” și care pe lângă că trebuiau ocolite lăsau în urma lor nori de praf

Era luna lui Cuptor, un august frumos și cald. Și eu și pasagerul meu eram în bună dispoziție... până la o curbă în care ne dăm peste cap! Roțile au fugit de sub noi. Zic eu că din cauza pietrelor și a stratului gros de praf... Repede ne-am ridicat și cu bucurie reciprocă am constatat că suntem întregi, teferi și buni de a duce sarcina mai departe. Motocicleta a rămas cu acumulatorul bine legat la locul lui, dar nu a mai vrut să pornească de la pedala de pornire. Soluția era să o împingem amândoi și când va porni eu să urc primul, urmat de tovarășul din spate. A și pornit, dar ambreiajul ne mai funcționând ca lumea nu am putut să fug în același ritm cu năvășa creatură nemțească! Eu țineam mâinile pe ghidon, fugind pe lângă ea, iar după noi, gâfâind tovarășul cu burtică de la partid! La un moment dat nu am mai putut pasul cu viteza motocicletei așa ca mi-a scăpat din mâini și dusă a fost într-o râpă. Și mie și tovarășului ne venea să plângem! Cum vom ajunge la destinație, cum mă voi reîntoarce acasă!!!

Dar cum misiunea trebuia neapărat îndeplinită tovarășul a urcat într-o căruță care mergea în direcția dorită, iar eu m-am luptat cu recuperarea motocicletei. Cu ajutorul unor oameni de omenie am readus-o pe „carosabil” și apoi am împins-o până în oraș, la locul de fericită pornire. Rețin doar că era tare cald și la cea mai mică pantă era tare, tare greu de împins. Ajungând acasă, dragă mea mamă mă întreabă ce am făcut cu halatul de lucru că are pe spate o mulțime de găuri!? Am bănuțit imediat cauza! Acidului stropit din acumulator în multiplele hopuri din drumul Vașcăului.



→ Continuare în pag. 36

## Obişnuinţă şi schimbare

(Reflecții)

Mihaela-Mariana CAZIMIROVICI



De câte ori nu se spune că obişnuinţa face ca cineva să se comporte mereu în acelaşi mod, de

cele mai multe ori, în detrimentul său şi, mai grav, al celor din jur?

De câte ori nu se întreabă cei din preajma unei astfel de persoane cum ar putea, cel în cauză, să scape de obişnuinţa care îi distruge viaţa sau şansele unei existenţe mai bune, mai împlinite?

De ce obişnuinţa are o asemenea putere? Cum s-a ajuns să fie asociată cu situaţiile fără ieşire?

De fapt, ce reprezintă ea? Obişnuinţa este o alegere veche repetată.

Dacă într-un anumit moment – prin conştientizarea unei situaţii care nu se mai potriveşte cu alegerea anterioară – se doreşte schimbarea, se poate face o altă alegere.

Teoretic, ar putea fi un lucru simplu, însă fiind vorba despre exersarea în timp îndelungat, obişnuinţa intră în asociaţie cu dependenţa şi obsesia. Se încastrează bine în minte împreună cu un anumit grad de confort, de familiaritate, de cunoaştere a drumului, care poate fi parcurs chiar şi cu ochii închişi. Nu se mai consumă energie şi mintea intră într-o pauză indulgentă, în timp ce i se oferă mereu plăcerea, întreţinută de un obicei vechi şi comod. Nevoile şi obligaţiile celorlalte sunt suspendate, pentru a fi înlocuite cu plăcerea.

→ Continuare din pag. 35

A doua zi sunt luat la întrebări de şeful meu şi de un flăcău de la partid care mă interoga unde este tovul activist cu pricina. Am povestit sincer, cu mâna pe inimă, tot ceea ce s-a întâmplat şi cum a luat sfârşit călătoria cu motocicleta BMW. Ba am dat informaţii şi cu ce mijloace de transport şi-a urmat în continuare drumul, spre ţel şi misiune, importantul meu pasager. La puţină vreme am aflat cum a decurs călătoria cu căruţa şi unde se afla tovul dispărut. Acidul din acumulator a găurit nu numai halatul meu de lucru ci şi pantalonii celui care aproape îl ţinea în braţe... Dar suferinţa acestuia a fost gravă... După pătrunderea acidului prin pantaloni a ajuns şi la alt „organ” important, provocând mari dureri şi usturimi. Soluţia cea mai apropiată a fost de a intra în prima casă, din primul sat, unde o babă l-a spălat şi l-a uns cu untura de porc. De acolo s-a prezentat

În astfel de situaţii, poate că întrebările esenţiale pentru rezolvarea lor nu au direcţia cea bună. Spre exemplu, întrebarea de ce i se oferă obişnuinţei o putere atât de mare? ar fi nevoie să fie reconsiderată. Pentru că, de la un punct încolo, alegerea, devenită convingere, pare să-l conducă pe cel care a luat-o. Iar mintea lui rămâne blocată pe direcţia respectivă.

E nevoie de un declic, un moment zero, al unei conştientizări, ca să se poată face schimbarea.

Chiar dacă obişnuinţa a durat o perioadă lungă de timp, conştientizarea se poate produce şi brusc, provocând chiar şi o modificare radicală şi rapidă a situaţiei. Ce poate produce o asemenea rezolvare grabnică? Ce poate declanşa schimbarea? Chiar şi un cuvânt, o discuţie cu o persoană, un accident, un eveniment etc.

Dar oricare dintre acestea ar veni pe fondul unei dorinţe interioare de schimbare a subiectului despre care se vorbeşte. Pentru că oricât de puternică ar părea o obişnuinţă, ea nu se poate opune dorinţei subconştiente de salvare, mult în adânc, totuşi, ascunsă pentru un timp. De ce? Fiindcă există inerţia. Există perioada, mai mică sau mai mare, dintre apariţia unei dorinţe şi împlinirea ei.

Or, nu se poate spune că un om aflat sub puterea unei obişnuinţe, care îl ruinează, nu a avut, chiar şi numai pentru o clipă, dorinţa de a face lucrurile altfel, de a fi altfel, pentru a avea o viaţă altfel. Odată implantată în minte această dorinţă, ea poate să devină sămânţa unui viitor diferit, potrivit noii aspiraţii.

Până la urmă, şi numai gândul acela firav, iniţial, poate produce o revoluţie interioară. Cu condiţia să i se dea atenţie.

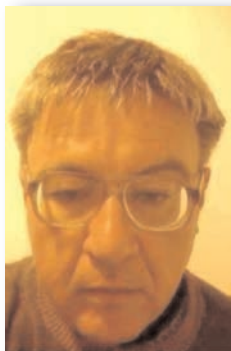
Iar odată declanşat procesul schimbării, e nevoie de alte instrumente, precum voinţa, răbdarea şi consistenţa acţiunilor în direcţia cea nouă. Iar orice privire înapoi sau orice derapaj în modul vechi de exprimare întârzie rezolvarea şi erodează încrederea în ea.

Brusc sau treptat, rămâne ideea posibilităţii schimbării unei obişnuinţe; lucru esenţial, până la urmă. O astfel de convingere are puterea de a-nlocui o alegere anterioară, care, în timp, s-a dovedit inefficientă şi a devenit obişnuinţă.

Centru Sanitar din Vaşcău şi în final a ajuns Spitalul din Beiuş. Ce s-a mai întâmplat după ieşirea de acolo nu pot să vă relatez, dar gurile rele spuneau că era cât pe ce să rămână fără moştenitori... Eu, fiind trimis într-o misiune atât de importantă şi având numai intenţii bune, nu mi s-au găsit motive de acuzare şi am scăpat doar cu o experienţă usturătoare de viaţă!

Acum, după zeci de ani, parcă mă revăd conducând BMW-ul pe drumul Beiuşului şi cu ce mândrie mă uitam la cei care mă admirau cum călăream acea mare şi frumoasă motocicletă. Scriind în esenţă această întâmplare am avut plăcerea amintirii acelor vremuri şi nostalgia locurilor din preajma oraşului în care m-am născut, Beiuş. Sunt sigur că vor mai fi beiuşeni care-şi vor mai aminti şi ei de întâmplare şi de micul atelier „Pop Ioan” unde se repara orice.

## Ultima coridă a lui Savaedro Cornégas



Cătălin RĂDULESCU

Competiția nu începuse de prea mult timp, dar arenele aveau deja aspectul unui vulcan gata să erupă, datorită miilor de spectatori a căror surescitare părea să fi ajuns deja aproape de apogeu. Picadorul nu apucase încă să-și aplice de prea multe ori loviturile de suliță ce aveau să conducă patrupelele spre inexorabilul sfârșit, după ce în prealabil matadorul avea să-și arate spre finalul partidei întreaga-i măiestrie. Mai era destul timp până la sângerosul finish.

Savaedro Cornégas realizează că patrupelele nu-l atacă cu toată vigoarea unui cornut aflat la începutul partidei. Renunțând la orice tentativă de a se eschiva, își privește adversarul în ochi: necuvântătorul se oprește și el, privind cu ochii săi inexpresivi la om; mugii în surdina, parcă a concilianță, și-și agită ușor botul, asemenea oricărui animal domestic care îi cere stăpânului să-l mângâie: Savaedro Cornégas se prăbușește pe marginea arenei plângând...

Necuvântătorul se apropie de om fără grabă și, atingându-l cu trufa pe obraz, mugii un pic mai tare, părând a vrea să soarbă de pe obrazul fostului adversar lacrimile sincere ale căinței. Plânsul acestuia se ostie, om și animal se priveau acum cu insistență în ochi. Toreadorul mângâie ușor patrupelele între excrescențele-i cornoase, iar acesta scoase un scurt muget ca de satisfacție.

Picadorul încremenise în șa, neîndrăznind să facă nicio mișcare ce ar fi putut periclita viața colegului său; trăgătorilor de elită le încremenise privirea prin lunete, gata oricând să apese pe trăgaci pentru a salva viața semenului; la rândul ei, tribunele păreau a nu mai avea suflare.

Savaedro Cornégas aruncă o privire circulară întregului edificiu, fără să-i mai vadă pe ocupanții tribunelor. Prin ceața ce-i împăienjenise privirea, toreadorul Savaedro Cornégas vedea acum strămoșul îndepărtat al coridei – anticele lupte de gladiatori. Îi „vede” pe cei doi adversari luptându-se cu vigoare, aude zăngănitul puternic la intervale regulate produs de spadele grele ale celor doi sclavi. La un moment dat, șocul asupra unuia din cei doi este atât de dur, încât acesta se prăbușește scăpând arma din mână. Nici măcar nu încearcă vreun șiretlic de recuperare a armei și reluare a luptei: știe că pentru dânsul viața a luat sfârșit. Adversarul se apropie fără grabă și privește spre tribune. Toți spectatorii au lăsat degetul mare în jos, în semn de neîndurare. – „U-ci-del!” ; „U-ci-del!”. Sclavul privește cu ură niciunde, ca pentru a disprețui un sistem, nu niște oameni fără minte, cu cugetele îmbibate de alcool. Apoi își aruncă disprețitor arma la pământ. După care se îndepărtează. – „Întoarce-te imediat și fă voia mulțimii!”, sare de la locul lui însuși împăratul. Sclavul se întoarce, apucă sabia de mâner și o înfige cu patimă în sol. Și își continuă drumul. – „Ucide-l tu!”, poruncește atunci augustul către cel întins la pământ. La rândul lui, cel sortit pieirii, se ridică, apucă arma de mâner și o împlântă în pământ. – „Cine suntăștia?... cum își permit?... cine se crede?... să fie imediat dați hrană leilor” – Erau sfârșitul Antichității... Asta nu înțelegea Augustul... erau supușii Celui ce iată, nu fusese în zadar Răstignit pe Golgota, dânsii fiind primii germeni ai omeniei ce deschideau un alt Ev...

Un Ev ce avea, încet-încet – să condamne, chiar dacă la început timid – violența inutilă neprovocată de nevoia auto-apărării în fața unor semeni ireductibili, ori uciderea samavolnică a celorlalte viețuitoare fără scopul strict de limitare a numărului lor pentru păstrarea echilibrului natural ori din stricta nevoie de hrană.

Savaedro Cornégas vedea acum cortegiul de masacre sinistre ce pigmentaseră ultimii două mii de ani: Cruciadele, mai totdeauna rapid deturnate de la scopul inițial și nobil, soldate cu masacre asupra nevinovaților; Rugurile Inchiziției pe care Umaitatea, în ignoranța ei - arsesse atâta amar de vreme Progresul cu posibilitatea unui trai mai bun, jertfind acolo ca pe niște altare păgâne chiar

→ Continuare în pag. 38

## Despre Constanța Buzea și debutul meu



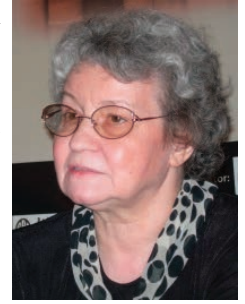
Ion Iancu Vale

Cu toate că demersul meu poetic este legat de persoana poetei Constanța Buzea, eu nu am avut șansa de a cunoaște personal, această mare scriitoare, pentru a-i mulțumi și a-mi exprima sentimentele de stimă și de grațitudine, pe care tot timpul le-am simțit pentru domnia sa.

Spun asta deoarece cu aproape o jumătate de secol în urmă, am primit unul dintre cele mai frumoase și importante daruri pe care, prin intermediul său, viața mi le-a oferit. Astfel după câteva semnalări în rubrica „Convorbiri colegiale” („Cultivarea cuvintelor”) pe care poeta o semna în revista studentească „Amfiteatru” am fost gratulat

cu debutul poetic în această importantă și apreciată revistă, ante decembristă.

Iată ce-mi spunea, printre altele, Constanța Buzea într-unul dintre semnalele predebutului meu, inserat în rubrica sa (Amfiteatru nr.1 - 241 ianuarie 1986):



„Ion Iancu Vale - vă dăm acest semn de viață aici, pentru a vă încredința că poemele dv. sunt frumoase, omenеști pline de o căldură rară. Ducând foarte departe grija pentru poezie, pentru perfecțiunea alcătuirilor ei, sigur că sunt în câteva locuri, mici strigăte, nevoia de a îmbunătăți...”

Aveți fler pedagogic, imaginație gălgioasă, știți să vă puneți în orice situație, știți să vă salvați în ultimul moment, nimic nu e demn de scârbă, nici un aspect, nici o expresie, vă pierdeți în singurătate, și vă regăsiți în învâlmășeala cea mai pestriță...”



→ Continuare din pag. 37

principiile în numele cărora pretindea că sunt aprinse; archebuzele lui Hernando Cortes scuipând moartea, mușcând din trupurile unor civilizații pentru totdeauna pierdute, sfidând poruncile Regilor Iberici ce încercau să dea drepturi și supușilor din Lumea Nouă; mulțimea altor masacre medievale ce, în Epoca Modernă culminaseră cu lugubrele ruguri de la Dachau și Aushwitz, dar și cu asasinarea a zeci de milioane de nevinovați în Gulagul comunist.

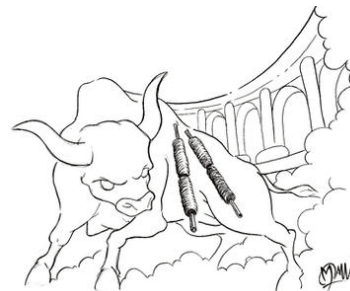
Savaedro Cornégas înțelesese definitiv că violențele chiar aparent nevinovate, nejustificate de nevoia de auto-apărare – nu fac altceva decât să alimenteze gustul mulțimilor pentru eternul și vulgarul spectacol sângeros care în cele din urmă condusesse la toate nenorocirile istoriei.

... Savaedro Cornégas își privea semenii din tribune prin oglinda lacrimilor ce îi limpeziseră cugetul. Privi la patrupedul care continua să

mugească ușor, parcă a mulțumire. Omul îl mai mângâie încă o dată pe creștet, și-l bătu ușor pe grumaz. Agitându-și capul, necuvîntătorul păru să se încline în fața omului, după care se îndreptă hotărât spre culoarul ce-l conducea spre staul.

... atunci tribunele bubuiră de aplauze, în vreme ce picadorul, călare pe roib, descria măiestre cercuri în arenă sub privirile spectatorilor ce continuau să vuiască. După care, cu un gest ferm, călărețul aruncă cu hotărâre sulița ce se înfipse adânc în sol.

Savaedro Cornégas învinsese. În ziua aceea făcuse un pas mare pentru dânsul, chiar dacă pentru Umanitate părea unul neînsemnat...



## DEBUT LITERAR



## POEZII

Nadia Teodora ȘIȘU

### Devin

*Devin un copil aspru, lipsit de empatie  
Orașul mă ține letargică-n monotonie  
Nu se naște flama în pereții din cutie  
Îmi ruginește-n suc de minții și ultimul cui.*

*Ce preț mai au secundele aruncate-n toaletă  
Când gândurile se supraîncălzesc  
Când mă trezesc să mănânc aceeași omletă  
La masa la care simt că putrezesc.*

### Gânduri

*Gânduri îți vin în disonanță  
Cu ale tale curcubeie infinite  
Rar te văd plin de exuberanță  
Pentru niște vise împlinite.*

*Îți înțeleg nevoia de solitarism  
Arată minunat cât ești împăcat  
Cu dificultăți din universul înecat  
Comunicând astral prin spiritism.*

*Blestemate-ți văd amintiri din spate  
Iar tu dansezi viețuind ca o tornadă  
Creând imagini asortate  
Între vagoșii călătoriei prin eternitate  
Și-un fulg uitat de zăpadă.*

*Ești totodată dezarmat prin lume  
Plin de emoții largi și schimbătoare  
Privind neclintit catastrofe-ntâmplătoare  
Răsfoiești indiferent albume  
Cu gânduri vii și stabilizatoare.*

### Printre frunze

*Printre frunze eclatante de palmier  
Se ridică-n valuri pe deasupra firii  
Ca o lumină fină-n energii de fier  
Lovindu-mă în creștet cu-n cocos al iubirii.*

*Și veselă-i furtuna în oceane  
Eu stau într-o cocioabă la idei  
Fără mii de așezăminte urbane  
Îmi fac cu nuca mea un obicei.*

*Să sorb din ea în fiecare noapte  
În peri puternici zadarnic să m-alint  
Să-mi curgă-n pat gânduri necoapte  
Despre arsuri și tot ceea ce simt.*

*Ea nu vorbește dar ascultă bine  
Însă nimic concret nu vede acum  
Căci eu sorb și absorb prea puține  
Energii negative fără drum.*

### Bătrâneți disperate

*A ferecat dedesubt suflute uitate  
Le ferea de stele negre și de ceruri luminate  
Singular absorbea lacrimi grele adunate  
Și întocmea sub țigle, bătrâneți disperate.*

*Un sfetnic care n-a mărturisit vreodată  
Dezmățul lung de după fiecare ușă  
I s-a înegrit și suprafața sidefată  
Și dincolo de noi, se transforma-n cenușă.*

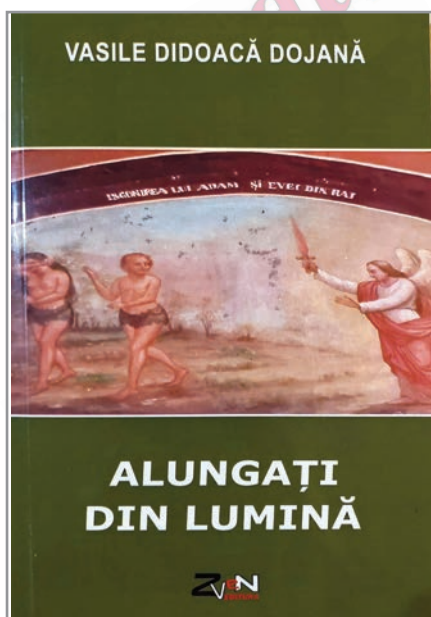
### Cicada

*O cicadă mă pândește din iarbă  
Și secreta licori nemaivăzute  
Îmi patetiza existența de cadavru  
Cu multe cuvinte prefăcute.*

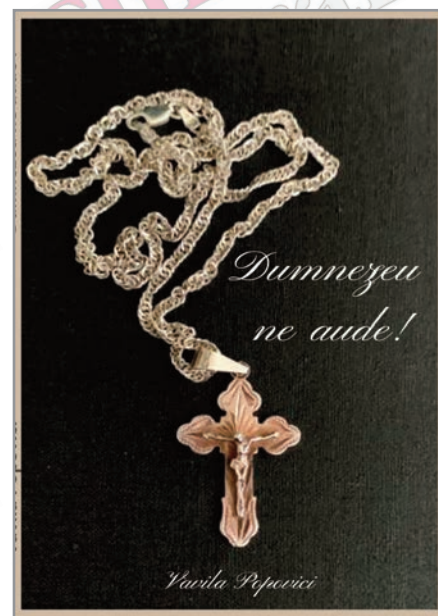
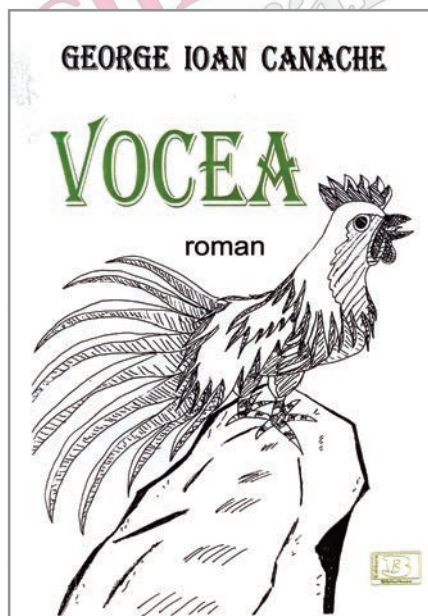
*Dădea în jurul meu târcoale  
Și-mi arăta o stranie scâlâmbăială  
Mi se așezase strâmb pe poale  
Oare simțea vreo diferență rasială?*

*Lângă ea mă simt mai sedentară  
Doar stau a rumina pădurea  
Îmi face fotoliză soarele de vară  
La lacrimi leneșe de-aiurea.*

# Climate literare



## Cărți din biblioteca revistei **Climate literare**



**Cogito**

„Nu există nimic mai periculos decât o practică obișnuită.” - **Frank Herbert**

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: [ioniancuvale@yahoo.com](mailto:ioniancuvale@yahoo.com) ;  
web site: <http://climate.literare.ro>



[www.zen.ro](http://www.zen.ro) | [zen.print@gmail.com](mailto:zen.print@gmail.com) | fax: 0245 401 310 | mobil: 0765 461 304